

DELAVSKA ENOTNOST

FRANCE LESKOŠEK — ŠESTDESETLETNIK

Na mnoga leta tovariš Luka!

Radi bi spregovorili nekaj besed, toplih, tovariških, takšnih kakor jih spregovorijo delavci delavcu ob njegovem življenjskem prazniku — ob šestdesetem rojstnem dnevu tovariša Luka — Franceta Leskoška. Da, ob rojstnem dnevu tovariša Luke. Pod tem imenom ga namreč najbolj poznajo delavci številnih tovarn pri nas v Sloveniji, in ne samo tu, temveč tudi delavci Hrvaške, Srbije, Hercegovine in Bosne, Makedonije in Črne gore, delavci, ki delajo v velikih in majhnih tovarnah, na gradbiščih, delavci, ki jih je nič kolikokrat doslej obiskal tovariš Luka.

Partizani — prvorobci ga poznajo tudi pod imenom Peter Strugar. Spominjajo se ga, ko je kot prvi komandant Glavnega štaba slovenskih partizanskih čet uspešno vodil partizane od takrat, ko so sestavljali še majhne posamezne skupine, ko so se preraščale v čete, bataljone in brigade.

Partizani poznajo partizana Petra Strugarja, spominjajo se partizana Luke, človeka, ki je obhodil čez Dolenjsko, Stajersko, Gorenjsko in Primorsko, ki je povsod, kamor je prišel, povedal kaj novega, povedal, kako naj se bojuje, da bodo zmage uspešne.

Partizani aktivisti, delavci, člani »Delavske enotnosti« se spominjajo tovariša Luke ob njegovem življenjskem prazniku, kot političnega delavca, enega izmed organizatorjev organizacije Delavske enotnosti, borbene organizacije pred in med revolucijo, katere glavna naloga je bila vključiti vse delavstvo v vsenarodni boj.

Kovinarji, vendar ne samo ti, delavci iz raznih strok, rudarji iz Trbovelj in Kočevja, delavci iz Celja, iz naših industrijskih središč, čestitajo tovarišu Francu Leskošku ob njegovem rojstnem dnevu in se ga spominjajo kot voditelja in številnih stavkah, spominjajo se ga kot sodelavca pri stroju, kot sekretarja Zveze kovinskih delavcev Slovenije, predsednika strokovne komisije za Slovenijo, borca za delavske pravice, ki jih je ničkolikokrat popeljal v stavko, ne samo za goli košček kruha, temveč v stavko, da bi si delavec priboril pravico dobiti v družbi tisto mesto, ki mu pripada kot ustvarjalcu materialnih dobrin.

Te dni, ko tovariš Luka praznuje svoj življenjski praznik, se spominjamo, kje vse smo se srečali z njim, kam vse nas je vabil, da nam je povedal, kako naj delamo za našo delavsko stvar, kako naj se borimo proti kapitalističnemu izkoriščanju, kako naj pripravljamo tla za današnji svetel dan. Kje smo se srečali z njim? Na zletih Svobod, na shodih kovinarjev, na izletih, ki so bili na zunanji nedeljski izleti, v resnici sestanki revolucionarjev. Z njim smo se srečali ob vsaki uri, ob vsakem času, v tovarnah, v planinah, v delavskih naseljih.

Pred nami je hvaležna naloga, opisati življenjsko pot Franceta Leskoška-Luke, sina tovarniškega delavca, rojenega 9. decembra 1897 v Celju, Franceta, strugarskega vajenca, kovinarskega pomočnika, ki ni delal samo v naših tovarnah, pač pa tudi v tovarnah v Avstriji, Češkoslovaški, Poljski, Nemčiji. Kjerkoli je bil, je že tedaj sodeloval v delavskih stavkah in tako spoznaval napredne delavske organizacije.

Izkušnje, pridobljene v revolucionarnem boju pred prvo svetovno vojno v tujini in doma, je tovariš France Leskošek pri nas še naprej negoval, jih razvijal, kjerkoli je deloval. Kje vse? Kje vse, to ni mogoče povedati, kot pravi sam:

»V katerokoli tovarno sem prišel, sem organiziral delavstvo. Zaradi brezdušnega izkoriščanja in nevdržnih pogojev so se delavci povsod odločili za stavko. Zahtevali so povišanje plač, boljše delovne pogoje. Toda po vsaki stavki sem letel iz tovarne in nekolikokrat na leto so me tudi zaprli...«

Hvaležna je naloga, opisati življenjsko pot kovinarja, revolucionarja, kakor je France Leskošek-Luka. Hvaležna in težka obremenitev. Težko je namreč iz tako bogatega življenja, izkušenj polnega, izluščiti nekaj dogodkov in reči, to je najvažnejše, to bomo zapisali ob njegovem rojstnem dnevu, to njegovo delo je bilo najpomembnejše, to je njegov največji prispevek našemu delavskemu gibanju — revoluciji.

Trdimo lahko le eno. Katerakoli stvar mu je bila kdajkoli in kjerkoli zaupana, vsako je vselej uresničeval z vestnostjo delavca-revolucionarja, ne glede na svoje osebne težave in žrtve. Odkrito je vsakemu povedal v obraz, kar mu ni bilo poušeti. Odkrito pove še danes vsakomur v obraz, kar mu teži srce, in ta odkritost, neposrednost, njegova skrb za človeka je ena izmed vrlin, ki je ne pozabi nobeden, s katerim je kdajkoli spregovoril le nekaj besed.

V imenu slovenskih delavcev kličevo:
Dragi tovariš Luka, še na mnoga leta!

O nekaterih praktičnih ukrepih v izobraževanju OD BESED K DEJANJEM

27. novembra 1957 so člani Republiškega sveta zveze sindikatov za Slovenijo, na svoji plenarni seji razpravljali o dveh vprašanjih: o izobraževanju delavcev in o telesni kulturi. O prvem vprašanju je poročala tovarišica Tilka Blaha, o drugem pa tovariš Roman Albreht. V tem sestavku bomo podali le nekaj misli o izobraževanju.

Razpravljanja o smislu in prizadevanju za organizacijo vsestranskega in stalnega poškolskega in strokovnega izobraževanja je zlasti v zadnjih letih zelo mnogo. To vprašanje tudi ni morda bilo sedaj prvič postavljeno na dnevni red zasedanja vodstva naših delavskih organizacij. Prav nasprotno. Ze na zadnjem kongresu, občnem zboru in na vseh plenarnih zasedanjih stopa v ospredje. In vendar vse to doslej ni dalo, kot bi si kdo želel, nekih posebnih uspehov. Ali res ne?

NEKAJ MISLI ZA UVOD

Vse večje zanimanje za vsestranski napredkom ima svoje korenine v naši objektivni stvarnosti. Položaj delovnih ljudi v sistemu družbenega upravljanja in še posebej položaj neposrednih proizvajalcev še sam po sebi zahteva od naših državljanov vse večje sposobnosti za vodenje proizvodnje in za upravljanje gospodarstva in najrazličnejših družbenih služb. Če pridamo k vsemu še nagel razvoj znanosti in tehnike ter hitro industrializacija pri nas, je povsem razumljiva glad po osvajanju znanja, še posebno, ker je vzpodbujena z gmočnimi in duhovnimi koristmi, ki jih prinaša.

V takih pogojih se je zelo razvila splošna prosvetiteljska dejavnost najrazličnejših organizacij društev in ustanov.

Manj pa smo uspeli v ureditvi takega sistema poškolskega izobraževanja, ki bi omogočil vsakemu dopolnjevanje tistega družbeno-političnega in strokovnega znanja, ki služi neposredni praksi na delovnem mestu in položaju delavca upravljalca.

OD BESED K DEJANJEM

Danes sicer ni več potrebno nikogar prepričevati o nujnosti ureditve sistema poškolskega izobraževanja na vseh stopnjah. Toda kljub jasnim stališčem se stvar ne premakne bistveno naprej.

Delavski sindikati so seveda najbolj živo zainteresirani, da se postopoma, pa vendar hitreje preide od besed k dejanjem, da redni šolski mehanizem sprejme v svoj program šolanje odraslih, da delovni kolektivi sprejmejo del strokovnega usposabljanja na svoja pleča, da naše delavske organizacije sistematične usposabljujejo delavce za njihovo vsakodnevno družbeno politično dejavnost.

VSAKO ODLAŠANJE GRE LE NAM VSEM V ŠKODO

To, kar se danes dogaja v vsakodnevnom življenju, je povsem nekaj drugega kot smo bili vajeni v času takoj imenovane administrativnega soc-

lizma, ko je bilo vse določeno in omejeno s predpisi. Z razvojem delavskega in družbenega upravljanja se delavski razred vse bolj osvobaja administrativnih spon in postaja dejanski nosilec vsega napredka. V taki ureditvi se sproščajo ogromne duhovne in delovne sposobnosti delovnih ljudi, povečujejo se njihove pravice, a prav tako njihove dolžnosti in odgovornosti. V procesu nenehne praktične demokratizacije vsega našega življenja na-

zadevanja činiteljev izven rednega šolanja. Tu je potrebno tesno sodelovanje. Prve izkušnje so tu vzemimo le primer dopisne ekonomske srednje šole, ki pripravljajo svoje slušatelje za izpite na redni ekonomski srednji šoli, ali večerne oddelke elektro, strojne in gradbene srednje tehnične šole v Celju, kjer se slušatelji, ki sicer redno opravljajo svoje delo v delavnicah in na gradbiščih, pripravljajo za opravljanje izpita. Taka prizadevanja so, le razviti jih je treba in povežati v enoten sistem izvenskoleškega pa vendar rednega šolskega sistema.

Velike možnosti strokovnega izobraževanja, ki doslej še zdaleč niso izkoriščene, imajo sa-

najhitrejši način usposobimo, da bo moštrosko opravil zaupano mu delovno nalogo. Kajti niti posamezniku, ki tava brez pomoči in sam išče načina kako delati, pa zato slabo opravi zaupano delo in je zato slabo nagradjen, niti kolektivu kot celoti ne more biti vseeno, če organizacija proizvodnje in proizvodnost nista taki, kot bi lahko bili in zato to občutita na svoji koži pri prejemkih.

K razvijanju sistema strokovnega izobraževanja na samem delovnem mestu, lahko veliko, če že ne odločujoče vplivajo naše organizacije v podjetjih. Ne tako da same podvzamejo nase samo organizacijo, temveč da so spodbudnik, da obrazložijo vodstvu nujnost strokovnega izobraževanja. Ali ni to najuspešnejši način boja za koristi svojega članstva? Saj če bo proizvodnost slehernega večja, bo tudi večji njegov zaslužek.

gre torej za to, da izobražujemo samo nekateri in nekoga, temveč, da znotraj naše velike družine vsakdo, ki nekaj zna posreduje drugim.

Predaleč bi nas zavedlo, če bi se lotili tu najrazličnejših možnosti, ki bi kljub silni pestrosti vendarle morale biti sistematične. Eno je jasno, da bo moral redni šolski sistem svoje izvenskoleško dejavnostjo vključno z našimi najvišjimi šolami s svojim postdiplomskim študijem, biti osnova resnega in urejenega poškolskega izobraževanja. Seveda tega ni pričakovati kar čez noč, ker se hitri uresničitvi ter zamisliti, in ne med zadnjimi tudi kadrovške in gmočne možnosti.

gre torej za to, da izobražujemo samo nekateri in nekoga, temveč, da znotraj naše velike družine vsakdo, ki nekaj zna posreduje drugim.

Predaleč bi nas zavedlo, če bi se lotili tu najrazličnejših možnosti, ki bi kljub silni pestrosti vendarle morale biti sistematične. Eno je jasno, da bo moral redni šolski sistem svoje izvenskoleško dejavnostjo vključno z našimi najvišjimi šolami s svojim postdiplomskim študijem, biti osnova resnega in urejenega poškolskega izobraževanja. Seveda tega ni pričakovati kar čez noč, ker se hitri uresničitvi ter zamisliti, in ne med zadnjimi tudi kadrovške in gmočne možnosti.

IN ZA ZAKLJUČEK — KAJ PA SINDIKATI?

Predvsem naj bi naše delavske organizacije bile pobudnik vsega, kar bo delovnim ljudem omogočilo koristno in resno izobraževanje, bodisi splošno, bodisi posebno. Naša prizadevanja pa morajo biti enotna, slovesna in določeni izkušnjah in izsledkih, kajti vsaka improvizacija, anarhičnost in neodgovornost povzročajo preje nekorištno ali celo škodljivo zmedo, kot koristi. Predvsem pa smo se dolžni neposredno zavzeti za utrjevanje družbeno političnih znanj, ki nam v vsakodnevnom reševanju večkrat zelo zamotanih nalog dajejo jasno usmerjenost. Prav tu so največje vrzeli. Kolikšne potrebe po določeni sistematični se kažejo prav ob pogostih seminarjih in predavanjih na terenu, ki zaradi premajhne pomoči nimajo vedno zaželenega uspeha. Zato bomo morali prav tu čimprej preiti od besed k dejanjem. To pričakujejo od sindikalne organizacije njeni člani, še prav posebej desetisoč odbornikov, ki žele o vseh aktualnih stvareh jasnih besed in obrazložitev, da bodo lahko še z večjim uspehom vodili svoje organizacije v korist članstva in socialistične skupnosti kot celota.

Na nekaj stvari želimo opozoriti naročnike in bralce našega lista in sindikalne odbornike sedaj pred zatonom leta:

naročnike, ki še niso izpolnili obveznosti do lista, to je plačali naročnino, prosimo, naj to stori čimprej; vse pa prosimo, naj plačajo naročnino vsaj za nekaj mesecev ali vse leto naprej, kajti s tem nam bodo olajšali poslovanje, sebi pa prihranili nepotrebne skrbi in poto;

bralce, naj opozorjajo svoje tovaršiče na posamezne prispevke v našem listu, jim ga pripravljajo, pridobivajo čim širši krog naročnikov;

sindikalne odbornike, naj ne pozabijo izvoliti na občnem zboru sindikalne organizacije zaupnika našega lista, ki bo skrbel za njegovo razširitev in za sodelovanje z našim uredništvom.

stopajo in se razvijajo novi družbeni odnosi, kjer neposredni proizvajalec vse bolj obvladuje in upravlja s stvarmi ter neposredno in odločilno vpliva na vse večjo proizvodnost v najširšem smislu. Zato gre vsako zastopavanje organizacije takih oblik slovenskega strokovnega in družbeno političnega izobraževanja, kjer si lahko sleherni državljan dopolnjuje svoje, za dnevno prakso nujno potrebno znanje le na škodo našemu celotnemu razvoju.

PRVE IZKUŠNJE SO TU, LE DALJE JE TREBA

Rekli smo, da je velika glad po osvajanju splošnega, strokovnega in družbeno političnega znanja pogojena od vloge in mesta, ki jo ima delovni človek v naši domovini. To še zlasti velja za neposrednega proizvajalca, ki je kot proizvajalec gmočnih dobrin glavni činitelj napredka. K osvajanju strokovnega znanja še posebno vzpodbuja naš gospodarski sistem, ki mu vse bolj zagotavlja socialistično načelo nagajevanja, to je, da vsakdo prejme po svojem opravljenem družbeno koristnem delu dela. To pa vpliva na to, da sleherni tež za tem, da postane mojster na svojem delovnem mestu. In ne samo to. Sleherni tež tudi za tem, da izpopolni svoje znanje tako, da bo opravljal zamotnejše, odgovornejše in družbeno koristnejše delo, delo ki je več vredno ter zato tudi bolje nagajevano. In za uresničitev teh hotenj si moramo prizadevati. Tu ne more sam redni šolski sistem vsega opraviti. Niti ne bodo uspešna samo pri-

mi delovni kolektivi. Redna šola, ki sicer še hudo bolega od odtogotnosti od življenja, pa če bi bila še tako popolna, ne more dati vsega. To lahko dá le neposredno življenje na delovnem mestu. Tudi tu že imamo vrsto prizadevanj in tudi uspehov, katere izkušnja kaže odločneje razvijati in razširiti. Posebno v večjih podjetjih imajo svoja »izobraževalna središča«. O takem središču v »Planiki« smo nedavno pisali v našem listu pod naslovom »Roko v roki«. Tu ne gre morda za prvo kvalifikacijo, temveč in predvsem, da delavca bodisi nekvalificiranega ali kvalificiranega na najpripravlnejši in

KAJ - KOLIKO...?

- Kakšna bo življenjska raven v naslednjih letih?
- Ali se bodo povečale plače in za koliko?
- Kaj bo s pokojninami?
- Kako bo naraščala potrošnja živilskih potrebščin in industrijskih proizvodov?
- Koliko novih delavcev se bo zaposlilo?
- Koliko novih stanovanj bomo dobili?
- Koliko...?
- Kaj...?
- Kdo vprašuje?

Vprašujemo ml vsi, za nas vse so važni odgovori na ta vprašanja. Vsi, brez razlike bi si radi na podlagi odgovorov ustvarili vsaj približno podobo, kako bomo živeli v naslednjih letih. Vsi bi radi vedeli koliko naših želja bo izpolnjenih v novi letitki, ki potrošniku veliko obeta.

Kdo bo odgovoril? Na ta in podobna vprašanja so že odgovarjali člani skupščinskih odborov Zveze ljudske skupščine, ki so te dni razpravljali o raznih zakonskih predlogih.

(Berl članek na tretji strani)

DELAVSKI SINDIKATI SO NAJBOLJ ZAINTERESIRANI, DA REDNI ŠOLSKI MEKANIZEM SPREJME V SVOJ PROGRAM ŠOLANJE ODRASLIH, DA DELOVNI KOLEKTIVI SPREJMEJO DEL STROKOVNEGA USPOSABLJANJA NA SVOJA PLEČA. DA NAŠE DELAVSKE ORGANIZACIJE SISTEMATIČNE USPOSABLJAJO DELAVCE ZA NJIHOVO VSAKODNEVNO DRUŽBENO POLITIČNO DEJAVNOST.

BRZUJAVKE

Te dni se je mudila v Jugoslaviji delegacija Sindikata delavcev gozdne, papirne in lesnopredelovalne industrije Sovjetske zveze...

Republiški odbor sindikata grafičarjev Slovenije se je na zadnji seji, ki je bila v začetku novembra, pogovoril o pripravah za proslavo devetdesetletnice grafične organizacije na Slovenskem...

Tajništvo Republiškega odbora sindikata komunalnih in obrtnih delavcev Slovenije je na nedavni seji ugotovilo, da so bili letos občni zbori podružnic bolj kot druga leta...

Svoboda v Storah je že pred letom dni ustanovila tamburaški zbor, ki ga vodi tov. Janko Hočevar. Zbor se kljub težavam lepo razvija in je sodeloval že na vrsti prireditvev...

V Storah so imeli te dni v gosteh člana celjskega gledališča Marijana Dolinarja, ki jim je priredil prijeten večer umetniške besede...

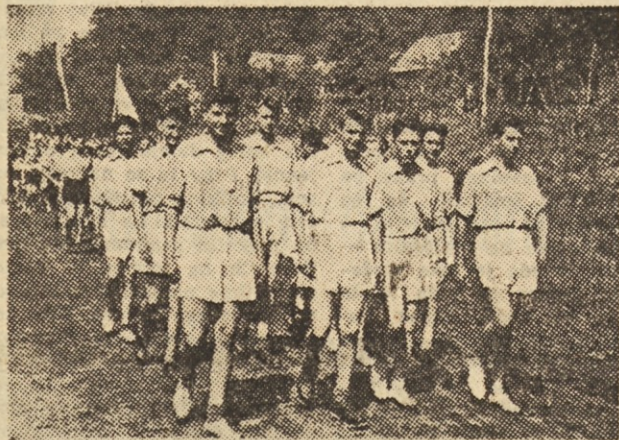
Občni zbori sindikalnih podružnic na področju občinskega sindikalnega sveta v Ptuju so bili do prvega tega meseca že končani. Povsod so se občni zborovi člani polnoštevilno udeležili...

Jeseniška glasbena šola se je v enajstih letih razvila iz zelo skromnih začetkov v pomembno kulturno ustanovo na Jesenicah...

V predvečer Dneva republike je bila v veliki dvorani zadruga doma v Sentjurju pri Celju svečana proslava v počastitev praznika. Slavnostni govor je imel učitelj tov. Rozman...

Okrajni strelski odbor Celje je priredil v počastitev Dneva republike strelsko tekmovanje z zračno puško, ki se ga je udeležilo 13 ekip iz Celja in okolice...

Na nedavni Redni letni konferenci mladinske organizacije železarne Store so mladinci izrazili željo, da bi čimprej ustanovili klub mladih proizvajalcev...

Z mladinskega dneva v Storah

Do konca oktobra je bil letni proizvodni plan v občini Piran presežen že za 8%. V prvih desetih mesecih so prometna podjetja presegla plan za 31%...

Nedeljo pred praznikom je strelska družina podjetja »Stol« iz Kamnika gostovala v Koprju. V troboju so se pomerili strelci iz Koprja, Izole in iz Kamnika...

V proslavo Dneva republike je kulturnoprosvetna skupina sindikalne podružnice delovnega kolektiva »Kozjanka« Kozjance priredila uspeh recitativ in pevski večer...

Na občnem zboru sindikalne podružnice gradbenega podjetja v Konjicah so med drugim sklenili, da bodo njihovi zidarji in tesarji s prostovoljnimi delom postavili majhno hišico konjiškim tabornikom...

Občni zbor sindikalne podružnice na lesnem obratu v Konjicah ob prvem sklicanju ni bil sklepčen. Zato so morali občni zbor še enkrat sklicati...

Razveseljivo je, da se letos udeležujejo občnih zborov sindikalnih podružnic v Konjicah tudi člani republiških odborov ter okrajnega in občinskega sindikalnega sveta...

V opekarni Loče in v podružnici Trgovskega doma v Konjicah so na občnem zboru sindikalne podružnice razrešili stari odbor, takoj zatem pa istega spet izvolili za novo poslovno dobo...

Trboveljska dolina iz dneva v dan spreminja svojo podobo. Skozi dolino grade betonsko in asfaltno cesto...

Svoboda II v zgornjih Trbovljah je ob prazniku slavila petletnico svojega delovanja. Ta dogodek so svečano proslavili z akademijo. Dramska sekcija je pripravila Linhartovo »Zupanovo Micko«...

Zaradi svojih delovnih uspehov in priljubljenosti med delavstvom so mu že 1948 leta zaupali tajniške pošte v kraljevinskem sindikalnem svetu...

Ze ob treh zjutraj so konjiški gozdarji vstali, da bi prišli pravi čas na občni zbor. — Delo v gozdu.

OBČNI ZBOR SINDIKALNE PODRUŽNICE ZAGORSKIH RUDARJEV

Zanimanje za komuno

Delavski svet bi lahko imel večje uspehe, če bi delovale vse komisije. — Se vedno precej bolezenskih izostankov, saj je moral rudnik plačati v prvih devetih mesecih letos nad 3 milijone dinarjev dodatnega prispevka za socialno zavarovanje...

Priznati je treba, da so bila poročila za nedavni občni zbor sindikalne podružnice zagorskega rudnika skrbno pripravljena in so delegati zato v razpravi obravnavali vprašanja, ki niso pomembna le za same rudarje...

Razumljivo je, da je bilo največ govora o samem rudniku, o proizvodnji itd. O delu delavskih organov upravljanja pa je bilo govora le v poročilu predsednika sindikalne podružnice...

Za zaščito in varnost rudarjev je bilo doslej precej storjenega. Sindikalna organizacija in komisija za higiensko tehnično zaščito rudarjev pa bi morali tesneje sodelovati, da bi proizvodnost in varnost rudarjev obravnavali istočasno...

Posebej je treba omeniti delo sindikalne podružnice pri volitvah delovnega kolektiva za izboljšanje proizvodnje. Dan republike smo v kolektivu mariborske Splošne bolnišnice navdse svečano proslavili...

Naš zaslužni delovni tovariš in tajnik Občinskega sindikalnega sveta Cerkljane praznuje te dni svojo 50-letnico. Tovariš Mikec se je rodil v dalmatinskem mestu Novi grad. S skromnim občevnim zaslužkom je družina slabo živela...

Zaradi svojih delovnih uspehov in priljubljenosti med delavstvom so mu že 1948 leta zaupali tajniške pošte v kraljevinskem sindikalnem svetu...

DVOJNI JUBILEJ

Naš zaslužni delovni tovariš in tajnik Občinskega sindikalnega sveta Cerkljane praznuje te dni svojo 50-letnico. Tovariš Mikec se je rodil v dalmatinskem mestu Novi grad. S skromnim občevnim zaslužkom je družina slabo živela...

IZ PODRUŽNICE SPLOŠNE BOLNIŠNICE V MARIBORU PROSLAVA PRAZNIKA

Dan republike smo v kolektivu mariborske Splošne bolnišnice navdse svečano proslavili. O pomenu praznika je govoril prof. Alfonz Kopriva, v proslavo pa je bila vključena tudi majhna svečanost na čast delavcev in uslužbencev...

V kulturno umetniškem delu programa pa so nastopili gojenci glasbene šole, šole za otroške negovalke, ženski pevski zbor naše podružnice ter orkester Splošne bolnišnice pod vodstvom prim. Emanuela Pertila...

V skrbi za delovnega človeka so doslej v tovarni že precej napravili. Vsako leto

KONJIŠKI GOZDNI DELAVCI SO ZBOROVALI

Staremu odboru zaupamo

Od 80 članov kolektiva jih le 8 ni naročenih na Delavsko enotnost. — Blagajna vzajemne pomoči je precej pomagala svojim članom. — Strokovni tečajji za kvalifikacijo. — Visoka zavest kolektiva, saj so skoro vsi prišli na občni zbor.

Področje gozdnega obrata v Slovenskih Konjicah je dokaj obsežno. Začne se v okolici Loč pri Poljčanah, zajema dobršen del Konjiške gore, konča pa na vrh Pohorja pri Rakovcu. Na tem terenu dela okrog 80 gozdnih delavcev...

Na zadnjem občnem zboru novembra lani so sklenili, da si bodo ustanovili lastno blagajno vzajemne pomoči. Z novim letom so začeli, danes imajo 56 članov, od katerih vsak plačuje

po sto dinarjev na mesec v blagajno. Tehnično delo opravijo v pisarni, zato jim ni treba iskati porokov in tudi obresti jim ni treba plačevati. Seveda so s takim delom kar zadovoljni.

Za Delavsko enotnost so kar dobro poskrbeli in se je med njimi tako razširila kot v malo katerem drugem kolektivu. Od okoli 80 članov jih je kar 72 naročnikov na naše glasilo. Odborniki pravijo, da bo pri tem ostalo tudi prihodnje leto...

Vsa zadnja leta so bile težave s kvalifikacijami za gozdne delavce. Letos se je tudi to premaknilo z mrtve točke. Priredili so nekaj krajših seminarjev, s katerimi so pomagali delavcem, da so se laže pripravili na strokovne izpite.

Tudi ostale zadeve, s katerimi so se ubadali zadnja leta, so rešili. Predvsem gre za delovne obleke, za odškodnino za orodje, pri čemer ima precejšnjo vlogo sindikalna organizacija. Zato ni čudno, če se jim je delo v gozdu tako priljubilo, da pravijo nekateri, da bi jih težko dobil za delo v tovarni...

Z OBČNEGA ZBORA SINDIKALNE PODRUŽNICE TAM

STISKA ZA TRG

Sredi novembra je bil občni zbor sindikalne podružnice Tovarne avtomobilov v Mariboru. Razen delegatov so se občnega zbora udeležili še sekretar Okrajnega komiteja ZKS tov. Ivo Janžekovič, predsednik občinskega sindikalnega sveta tov. Franc Serdar in direktor tovarne inž. Stojan Perharc...

Delovni kolektiv te tovarne praznuje letos sedemletnico delavskega upravljanja ter pomembno delovno zmago, saj so letos izdelali deset tisoč kamionov. Pomemben uspeh pa so dosegli tudi s proizvodnjo licenčnega vozila TAM 4500, za katerega proizvajajo že 31% delov sami...

Zgrade povprečno po 50 stanovanj, drugo leto pa jih bodo 120, vendar stanuje precej delavcev še vedno v barakah — okupatorjevi zapuščenih, ki jih bo treba čim prej izprazniti. V počitniškem domu v Omišlju je prešlo vsaj letni dopust 916 članov kolektiva in njihovih svojcev, za dnevno oskrbo so plačali po 300 dinarjev...

Ob koncu so izvolili v ple-numu podružnice 25 članov. Novi izvršni odbor se je že konstituiral in je bil za predsednika spet izvoljen tovariš Branko Crnkovič. Šmajš.

RAZPIS

za novi tečaj Politične šole pri CKZKS (od 6. februarja do 31. junija 1958)

Tečaj politične šole je namenjen predvsem delavcem in delavkam v industriji in kmetijstvu, ki so se že uveljavili v organih delavskega in družbenega upravljanja...

Prijave z osebnimi podatki, s podatki o dokončanih šolah, o osnovnem poklicu, zaposlitvi, višini mesečnih prejemkov ter tudi o stažu in funkcijah v političnih organizacijah in družbenih organih pošiljate najkasneje do 10. januarja 1958 na upravo Politične šole pri CKZKS, Ljubljana, Parmova 39...

O sprejemu v tečaj in v internet, ki je pri Politični šoli, bo vsak posameznik pisмено obveščen, in sicer najmanj 14 dni pred pričetkom tečaja. Podrobnejše informacije dobite na upravi šole, oziroma na občinskem komiteju svojega področja.

OB ROBU DOGODKOV

RAZPOKA V ATLANTSKEM PAKTU

Ze prvi sovjetski umetni satelit je povzročil hudo kriv v Zahodni Evropi in ZDA; ob vesti, da so sovjetski znanstveniki izstrelili v vseмирje drugi satelit, v katerem je tudi prvo živo bitje, pa so nekateri zahodni stratezi in politiki popolnoma izgubili glavo...

Dokler sta oba bloka tekmovala, kdo bo imel več nuklearnega orožja, so na Zahodu menili, da imajo prednost, ker ZDA razpolagajo z letali, ki bi lahko ponesele atomsko bombo na vse kraje Sovjetske zveze. Sedaj pa ima, po mnenju Zahoda, prednost Sovjetska zveza, kajti rakete, ki jih ima, bi lahko ponesele atomsko bombo do slehernega ameriškega mesta mogo hitreje kot ameriška letala v obratno smer...

To je vzrok panike ameriških generalov in politikov, ki so prepričani, da je varnost ZDA odvisna samo od orožja in ki odklanjajo sleherni razpravljanje o miru in sleherni sporazumi, ki ne bi temeljili na zahodni vojaški premoči.

In ker danes te premoči ni več, jo je treba ponovno ustvariti. Treba je povečati izdatke za orožjevanje, združiti vse zahodne oroževalne napore in prekositi Sovjetsko zvezo. V teh nevarnih načrtih, ki povzro-

čajo veliko zaskrbljenost vsega miro-ljubnega sveta, ima izredno pomembno vlogo Atlantski pakt. V Zahodni Evropi je precej ljudi, ki opozarjajo svoje vlade, da je Atlantski pakt preživela ustanova, nekateri pa celo trde, da je nevarna. Toda v deželah Atlantskega pakta žive tudi ljudje, ki menijo, da je prišel čas, ko je potrebno ta organizem oživeti, prilagoditi novim vojaškim potrebam. Teh ljudi je največ v Washingtonu in Londonu.

Sredi preteklega meseca se je v Parizu sestala 15 parlamentarnih delegacij dežel Atlantskega pakta. Kakih 200 poslancev in senatorjev zahodnoevropskih parlamentov je živahno razpravljalo o najnovejšem razvoju dogodkov, ki jih je sprožil sovjetski satelit, pravzaprav raketa, ki je izstrelila satelit. Bilo je tudi kup obdolžitev in hudih kritik. Naj jih navedemo nekaj:

- 1) Ni dovolj sodelovanja med armadami posameznih držav — članic pakta.
2) Devizije niso enotno opremljene. Pravila so različna.
3) Vsak skrbi le zase, vsak po svoje organizira vojsko.
4) Vojaški komandanti pakta se ukvarjajo s politiko, vlade pa ne vedo, kaj se dogaja v skupni komandi, zlasti glede atomskega orožja.
5) Ni enotnosti med članicami pakta. ZDA in Velika Britanija imajo komandne pozicije. Zato tudi ni enotnosti.
6) Sredi decembra bo v Parizu sestanek

šefov držav Atlantskega pakta, na katerem naj bi rešili vse te probleme. Toda stališča posameznih držav se tako razlikujejo, da ta sestanek najbrž ne bo veliko rešil. Verjetno bo vso zadevo še bolj zamotal, Američani na primer nameravajo predlagati naslednje ukrepe:

- 1) Države Atlantskega pakta bi se morale odpovedati svoji nacionalni samostojnosti na vojaškem področju.
2) Vse države bi se morale podrediti posebnim vojaškim nalogam v okviru skupnega načrta.
3) Ustanoviti je treba skupno vojsko.
4) Vsaka država naj bi imela določeno vojaško industrijo. Samo Amerika in Velika Britanija bi skrbeli za nuklearno orožje.
5) ZDA bi poslale vsem članicam pakta usmerjevalne rakete.
6) Vse države pakta bi morale imeti zaloge nuklearnega orožja.
Ti predlogi pa so že naleteli na odpor nekaterih evropskih držav, ki se ne bi radi odpovedale svoji suverenosti in ki že sedaj omaj prenašajo svoj podrejen položaj v zahodni skupnosti.
V kritikah teh predlogov, ki jih je te dni obilo v vsej Zahodni Evropi (zlasti v Franciji) je predvsem poudarjeno, da tokrat ne gre le za povečano nadvlado Amerike, ampak za navaden diktat dveh največjih zahodnih držav: ZDA in Velike Britanije. Obe državi, trde Francozi, sta si razdelili komandne pozicije, sedaj pa bi radi izkoristili Zahodno Evropo za predstavo svojih interesov. In tega ne trde samo Francozi, ampak tudi Belgijci, Nizozemci in drugi mali narodi, ki so že sedaj siti ameriške nadvlade.
Medtem ko so parlamentarne delegacije razpravljale v Parizu o proble-

NACRT PETLETNEGA PLANA V RAZPRAVI PRED ZVEZNO LJUDSKO SKUPŠČINO

KAJ - KOLIKO ...?

(Nadaljevanje s 1. strani)

V skupščinskih prostorih je bilo nekaj dni živahno. Vsi skupščinski odbori so imeli polne roke dela. Člani Odbora za organizacijo oblasti in uprave so razpravljali o predlogu zakona o javnih uslužbenih. Zakonodajni odbor je razpravljalo o predlogu zakona o pokojninskem zavarovanju. Gospodarska odbora obeh zborov Skupščine sta razpravljala o predlogu družbenega plana gospodarskega razvoja do leta 1961. Člani odborov za socialno politiko in zdravstvo, Odbora za delo in socialno zavarovanje, so razpravljali o zakonu o delovnih razmerjih.

Cez praznike so bili skupščinski prostori prazni, sedaj pa v njih spet žumi kot v čebelnjaku, poslanci vprašujejo, odgovarjajo, razpravljajo, predlagajo. V torek, 3. decembra, sta začela zasedati oba zbora Skupščine in ljudski poslanci so začeli razpravljati o predlogu Perspektivnega plana gospodarskega razvoja Jugoslavije od leta 1957 do 1961 in o drugih zakonskih predlogih.

Čas proučevanja novih načel gospodarskega sistema je za nami. Zdržal je najtežje preizkušnje. Vsi potrebni pogoji za nadaljnji še hitrejši razvoj proizvodnje, za še hitrejši rast življenjske ravni so ustvarjeni. Pred ljudskimi poslanci je razpraven gradivo o petletnem perspektivnem planu. V njem so zapisani odgovori, kakšna bo življenjska raven naslednjega leta, kako s pokojninami, kako naj bi narasla potrošnja živilskih potrebščin in industrijskih proizvodov, koliko novih stanovanj bomo dobili...

Naši dosedanjí gospodarski uspehi so veliki. Prav ti uspehi in vsi tisti, ki jih po perspektivnem planu mislimo doseči, nam zagotavljajo dvig osebne potrošnje za 6 do 7% na leto. Seveda samo to zagotovilo, zapisano v planu, ne bo uresničilo naših želja, če ne bomo skrbeli še za smotrnejše gospodarjenje, če bolj pospeševali delovne storilnosti...

Pred nami je veliko delo. Smo

v prvem letu Perspektivnega plana gospodarskega razvoja naše države. Proučene so vse možnosti, razporejena so sredstva. In ob prebiranju plana lahko ugotovljamo:

Pričakujemo lahko povečanje osebne potrošnje in življenjske ravni prebivalstva; pričakujemo lahko hitrejšo rast skupne skupne proizvodnje in narodnega dohodka; pričakujemo lahko zboljšanje gospodarskih odnosov s tujino in zmanjšanje deficita v plačilni bilanci.

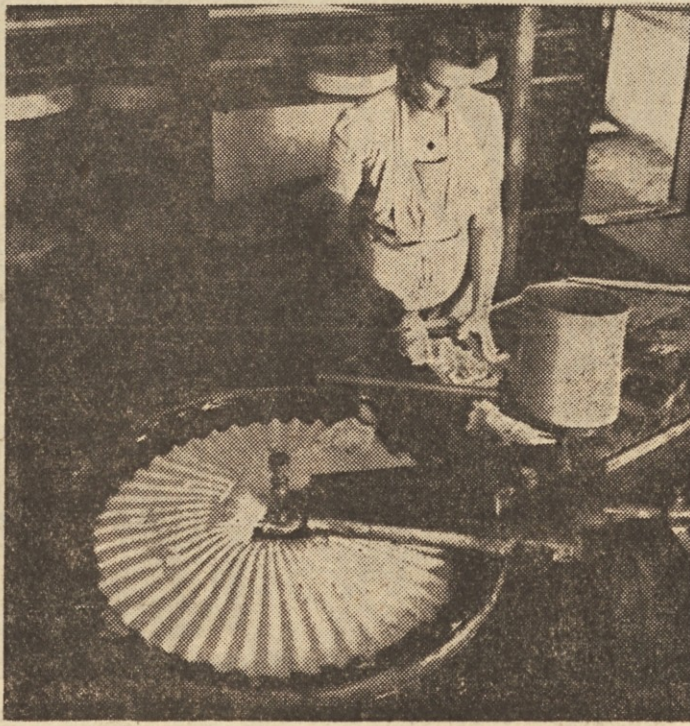
V teh letih naj bi se plače zvišale za približno 34 do 40%. Približno, ker naj bi se po perspektivnem planu zvišale plače visokokvalificiranih in kvalificiranih oseb za 50 do 55 odstotkov, za ostale osebe za 20 do 25%.

Vsako leto naj bi n. pr. porasla potrošnja industrijskih proizvodov povprečno za 9,4%. Perspektivni plan obeta več sredstev za razširjenje strokovnega šolstva, za izboljšanje preventivne zdravstvene službe,

zboljšanje komunalnih uslug, več sredstev za gradnjo stanovanj. Od leta 1953 do 1956 smo porabili na leto za družbeni standard okoli 230,2 milijardi dinarjev. Od letos do 1961. leta pa naj bi porabili na leto povprečno po 382,2 milijardi dinarjev za družbeni standard. Predvidoma naj bi zgradili 200 tisoč novih stanovanj na leto.

Petletni plan skupno z dokumentacijo predstavlja neke vrste dolgoročno orijentacijo za delo v podjetjih. Če bomo hoteli uresničiti načela plana, potem bo nujno, da bodo vodstva podjetij, delavski sveti, organi združenj in skupnosti podrobno razčlenili vse odnose, vsa načela, ki jih vsebuje petletni plan, zato da bi lahko na tem zgradili svojo bodočo politiko. Spremembe v gospodarskem sistemu, ki jih prinašajo novi zakoni, zakoni, ki jih bo še sprejela Zvezna ljudska skupščina, dajejo kolektivom več pravic in jim nalagajo tudi večje odgovornosti.

D. D.

Lanji je kupil potrošnik povprečno 217 kg mlevskih izdelkov (brez riža), 25 kg rib in mesa, 9,1 kg maščob in 11,1 kg sladkorja. V perspektivnem planu gospodarskega razvoja do leta 1961 pa je predvideno, da se bo gibal potrošnja teh predmetov takole: potrošnik naj bi kupil 228 kg mlevskih izdelkov (brez riža), 28,5 kg mesa in rib, 11 kg maščob in 16 kg sladkorja na leto. Potrošnja življenjskih potrebščin naj bi porasla za 5,4% na leto.

Na sliki: Motiv iz mlekarne

Nov položaj delavca

v delovnem razmerju

Zvezna ljudska skupščina, ki je začela zasedati v torek, dne 3. decembra in bodo njene plenarne seje trajale z manjšimi presledki do 23. decembra, ko bo potekel njen štiri letni mandat in bo sprejela za delo, bo sprejela več zakonov, ki so v zvezi z novo delitvijo dohodka gospodarskih organizacij. Nova delitev dohodka je bila v javni razpravi ugodno sprejeta. Z njo bomo začeli reševati eno izmed najobčutljivejših vprašanj v gospodarskem življenju pri nas.

Eden izmed zakonov, ki ga bo Zvezna ljudska skupščina sprejela in ki je v zvezi z Zakonom o razdelitvi dohodka, bo Zakon o delovnih razmerjih. Za gospodarske organizacije so posebno pomembni tisti členi tega zakona, s katerimi se ureja delovno razmerje v gospodarstvu. Zato, kar bomo v bodočem načinu razdelitve skupnega dohodka razdeljevali dohodek in ne dobiček, se bo položaj delav-

postane tako soudeleženec v upravljanju podjetij, kakor tudi soudeleženec v razdelitvi dohodka podjetja. Zaradi tega tudi posamezni členi Zakona o delovnem razmerju temelje na osnovnem načelu, da gre za vprašanje delovnega odnosa delavca v podjetju in ne s podjetjem.

Za gospodarske organizacije, kakor tudi za delavce same, je posebno pomembno, kako zakon ureja pravice delavcev do osebne dohodka, oziroma razdelitve osebne dohodka delavcev. Gre namreč za to, kako se bo medsebojno razdeljeval del ustvarjenega dohodka podjetja na osebne dohodka delavca, ki s svojim delom ustvarja ta dohodek. Ta razmerja ureja zakon v posebnem poglavju o osebnih dohodkih delavcov.

Zaradi medsebojne zveze osebne dohodka delavca in dohodka podjetja in zaradi tega, ker bo moč osebne dohodka delavcov izplačevati šele potem, ko bodo iz dohodka izpolnjene ob-

veznosti do družbene skupnosti, zakon zagotavlja delavcu izplačilo minimalnega osebne dohodka. Minimalni dohodek delavca se izplačuje za čas ko dela, ne glede na to, ali je dohodek ustvarjen v tolikšni višini, da ga je moč izplačati. Predvideno je, da bi gospodarska organizacija lahko izplačala osebni dohodek (kateriga višina bo prav tako določena s posebnim zveznim zakonom) tudi iz tehle sredstev: Obresti na sklad osnovnih sredstev in obratnih sredstev in zemljarine. V primeru pa, ko tudi ta sredstva ne bi zadostovala za izplačilo osebnih minimalnih dohodkov delavca, naj bi gospodarska organizacija le-te izplačala iz samega sklada obratnih oziroma osnovnih sredstev (amortizacije). S posebnimi členi ureja predlog Zakona redne in dopolnilne osnove nagrajevanja, obračunavanja in izplačila osebne dohodka, razen tega pa vsebuje tudi določbe o načinu sprejemanja tarifnega pravilnika.

Tisti dan so bili člani Inštituta na posvetu in ko so vprašali zanjo, jim je direktor dejal, da je odšla v Ljubljano. Tovarišica L. V. je bila deset dni v bolnišnični stališču, na eno oko ni videla več dni...

Pretekli ponedeljek pa se je oglasila v našem uredništvu in nam vsem dogodek opisala z vprašanjem, če se kaj takega sme dopustiti pri nas. Podplutva po levim očesom je bila še enajsti dan po dogodku močno vidna.

Nas pri vsej stvari končno čisto nič ne zanimajo vzroki za spor med njo in direktorjem selekcijskega posestva v Ponovičah. Vemo le, da se na tak način — z udarci — stvari ne smejo reševati, pa naj bi tovarišica še kaj takega hudega zagrešila. Tak način je nedopusten in vse graje vreden, da o humanosti niti ne govorimo in da se niti ne vprašamo, kako je to pri nas sploh mogoče, ali da se je to pripetilo celo na posvetu naše znanstvene ustanove. Podoba moralnega lika človeka, ki je zmožen na tak način urejati službene razmerja, si lahko ustvarite sami. Njegova krivda je še večja, ker nosi akademski naziv in mu tak postopek vsekar ni v čast.

Vodstvo kmetijskega inštituta Slovenije, v čigar pristojnost to posvetu spada, da pozivamo, da našim bralcem javno pove, kaj je ukrenilo, da se takti in podobni primeri in njihovim selekcijskim posestvom v Ponovičah ne bodo več ponovili, saj takšen nastop direktorja v Ponovičah prizadeva tudi ugled te priznane znanstvene ustanove.

Vlado Jarc

BESEDA BRALCEV

ZARADI BOLEZNI PRIZADETA

Na vas, tovariš urednik, se obračam, da bi mi odgovorili na moje vprašanje.

Torej zaposlena sem v šatotarni v Storah že od osemindesetega leta. Ze prve dni je predelavec spoznal, da sem dobra delavka pa so me dali k transportu. Od takrat sem delala z največjim veseljem in sem svoje sodelavke in sodelavce priganjala ne samo z jezikom, ampak predvsem s svojim delom in rokami. Nadure sem delala skoraj vsak dan tako, da nisem svojih treh nedoletnih otrok videla tudi po ves teden, ker se vozim iz Smarja. Ne bom se hvalila, resnica pa je, da sem bila večkrat proglašena za udarnico in nagrajena za svoje delo.

Vas morda ne zanima, kako sem jaz delala, ampak mene zanima, kaj boste rekli na tole:

Pri transportu sem delala od 1948. do 1952. Kadar je bil predelavec bolan ali na dopustu, so mene postavljali na njegovo mesto, potem pa sem sama postala predelavec. Potlej pa sem zbolela za jetiko in silikozo. Precej časa sem ležala doma, ves ta čas pa sem prejela plačo predelavca, kar, mislim, da sem si to tudi zaslužila. Letos so sestavljali nov tarifni pravilnik, mene pa niso več dali na to mesto, marveč na drugo. Vsi delavci in delavke so dobili toliko večjo tarifno postavko, da so krili tistih 500 dinarjev, meni pa so dali le en dinar. Prej sem imela 45 dinarjev na uro, sedaj pa 46 dinarjev, predelavci pa imajo od 54 do 57 dinarjev na uro.

Vidite, tovariš urednik, kako so me prizadeli, ker sem zbolela za poklicno boleznijo. Ali smejo to napraviti, saj sem svoje zdravje pustila v tovarni in naj bom zdaj zaradi tega prikrajšana? Ne smete pa misliti, da mi gre za mesto predelavca, gre mi za plačo, ker imam še enega nepreskrbljenega otroka, svojega nimam ničesar in si moram vse kupiti.

Antonija Sramel

Pripomba uredništva: Tovarišica je zaradi bolezni res hudo prizadeta. Pri delu si je nakopala jetiko in silikozo — in zdaj so jo prestavili na slabše delovno mesto. Delavci prav dobro vemo, da si plačan po tem kar napravijo, vendar na te stvari le ne moremo samo tako gledati. Primeri se, da nekdo pri delu tako zbolí, da ga še ne proglašajo za delovnega invalida in zato tudi ne dobi invalidnine, prejšnjega dela pa le ne more več opravljati in bi bil potem, če ga prestavijo na slabše plačano delovno mesto, prizadet, kot se je to zgodilo s to tovarišico. Naš čut do sočloveka, ki je dal vse svoje sile za to, da bi več napravil, nam narekuje, da ga zaradi tega njegovega prizadevanja ne moremo prikrajšati in kaznovati s slabšo plačo. Zato menimo, da bi se morala sindikalna podružnica potegniti zanj, da zaradi bolezni ne bi bila prikrajšana, če tega že upravni odbor in delavski svet nista storila.

V IMENU 52 DELAVCEV

Ze trideset let se vozijo delavci iz vasi Dolenje, Jelšane, Novokračine, Sušak, Rupa in iz drugih vasi občine Ilirska Bistrica na delo na Reko, kjer so zaposleni pri raznih podjetjih. Pred vojno se je večina teh vozila na Reko z avtobusom, ker so bile cene na avtobusu konkurenčne cenam na železnici. Po osvoboditvi pa se vozijo z vlakom, ker doslej niso uspeli, da bi bila vzpostavljena avtobusna proga ob takem času, da bi lahko prišli delavci pravi čas na delo.

Iz oddaljenih krajev morajo ustajati delavci že ob treh zjutraj, da pridejo pravočasno na vlak bodi na postajo Mala Bukovica ali Sapjane. V podjetjih začne delovni čas ob šestih zjutraj, pozimi pa ob sedmih. Zvečer se vračajo ob petih potem, ko so prehodili kakih deset kilometrov poti in po osemurnem delu.

Poleti še nekako gre, pozimi pa, ko opleta burja, ko je sneg, je druga pesem. Ni jih malo, ki so si že nakopali bolezen ali pa so bili premešeni na lažje delo zaradi operacij na želodcu.

Prejšnjo zimo smo prek občinskega ljudskega odbora Ilirska Bistrica uspeli, da so vzpostavili redno avtobusno progo in je avtobus odhajal iz Ilirske Bistrice ob 6.15, vračal pa se je ob 15. uri. S tem bi bilo delavcem veliko pomagano, saj bi jim prihranili štiri ure na dan, ki so jih zamudili s čakanjem. Avtopodjetje »Slavnik« iz Kopra je res postavilo tako avtobusno zvezo, da bi delavci lahko pravi čas prišli in odšli z dela, avtobus pa je vozil brez delavcev, ker je »Slavnik« zahteval za mesečno vozovnico sedem tisoč dinarjev na relaciji Dolenje-Reka, na železnici pa stane taka karta 600 dinarjev. Delavci seveda toliko niso mogli plačevati in je avtobus vozil večina prazen.

Delavski sveti reških podjetij, kjer so ti delavci zaposleni, so sklenili, da plačajo vsakemu izmed njih po 3500 dinarjev za prevoz, čeprav jim delovne sile ne manjka. Delavci sami pa bi bili pripravljeni plačati še vsak po tisoč dinarjev iz svojega žepa, kar bi zneslo skupaj 4500 dinarjev. Vendar do sporazuma s »Slavnikom« ni prišlo in je to podjetje avtobusno progo po štirih mesecih ukinito, ker je bila nerentabilna.

Omenim naj le, da je »Slavnik« planiral 74 milijonov dinarjev dobička, ki bi se znižal kvečjemu za pol milijona, če bi samo tem delavcem znižali mesečne vozovnice.

Letos smo se prek občinskega in okrajnega sindikalnega sveta spet obrnili na avtopodjetje »Slavnik«, od koder pa so nam spet negativno odgovorili. Takole pravijo:

»Vi bi pristali na maksimalno ceno 4500 din, medtem ko znaša cena s popustom 5408 dinarjev na naši redni progi. V kolikor bi pristali na ceno 5408 din po osebi in na obstoječi vozni red, bi dali za prevoz na tej progi na razpolago veliko vozilo. Naš obstoječi vozni park pa nam žal ne dovoljuje, da bi dali za ta prevoz na razpolago poseben avtobus.

Iz tega sledi možnost, da se delavci poslužujejo našega rednega avtobusa na progi Ilirska Bistrica-Rijeka z odhodom iz Dolenjega ob 8.15 in povratkom iz Rijeke ob 14.15. uri.

Ta vozni red pa nam ne ustreza, ker bi mogli potem delati na Reki spet komaj dobrih pet ur, morda niti toliko. Ker ne vemo, kam bi se obrnili, se obračamo na vas za nasvet, saj gre za žive ljudi, ki jim je treba pomagati kljub »ekonomskim« cenam.

Naj še omenimo, da vzdržuje podjetje »Slavnik« še vedno progi, ki so pastvne, kjer imajo znižane vozne navadni potniki, ki laže plačajo ekonomske cene.

V imenu 52 delavcev Ivan Frol, Jelšane

Pripomba uredništva: Teško je biti sodnik v takih zadevah. Če mi lahko kaj rečemo, bi dejali, naj obe strani nekaj popustita. Podjetje »Slavnik« naj bi vzpostavilo redno zvezo ob urah, ki bi ustrežala delavcem, ki se vozijo na Reko, obenem pa vsaj nekaj še popustilo pri ceni za omenjene delavce, da bi razliko vsak pol nosil. Morda bi delavci pristali na ceno 5000 dinarjev.

VELEBLAGOVNICA

nama

LJUBLJANA

pred Pošto

vam nudi v bogati izbiri:

- tekstil vseh vrst
- konfekcije
- modno galanterijo
- kuhinjsko posodo
- najmodernejše pripomočke za gospodinjstvo
- domača in inozemska kolesa
- šivalne in pralne stroje ter hladilnike
- kozmetiko
- pohištvo, glasbila itd.

Poleg nizkih cen, odlične kvalitete in hitre postrežbe še ena ugodnost: vse blago morete kupiti na kredit z eno-, dvo- ali triletnim odpisilom.

Pomnite torej: poceni, hitro in solidno boste kupili vedno samo v veleblagovnici »NAMA«, Ljubljana, pred Pošto.

NENAVADEN DOGO DEK V PONOVIČAH

Kot v srednjem veku

Staziška agronomije tovarišica L. V. prvega, oziroma drugega decembra — prvega je bila namreč nedelja — ni šla več v službo na selekcijsko postajo Kmetijskega inštituta Slovenije v Ponovičah kljub temu, da je pretekli komaj poldrug mesec od tega, ko je nastopila staž. Vsak diplomiran agronom mora namreč najprej opraviti leto dni staža na kakem kmetijskem posestvu preden prevzame službo agronoma.

Na posvetu Kmetijskega inštituta v Ponovičah ni šla več zato, ker jo je direktor tega posestva inženir V. 22. decembra med osmo in deseto uro dopol-

dne, torej med uradnimi urami, v pisarni pretepel.

Med njima je prišlo že prej večkrat do prepira. Neposreden povod za zadnji prepir pa je bilo to, ker ji je direktor odpovedal sobo v gradu ter ji dodelil sobo pri hlevih, v katero pa se je vselila v njegovi odsotnosti.

Po kratkem prerekanju jo je tisti dan nekaikrat udaril po glavi, naker je ona zakričala. Zbal se je in zaklenil vrata, naker jo je še nekaikrat udaril, da je obležala nezavestna.

Zbudila se je na stolu v pisarni. Prosila ga je, naj jo od-

vede v njeno sobo, ker sama ni mogla niti stati niti hoditi.

Pustil jo je zaklenjeno. Dekle se je nato zavleklo do okna, ga odprlo in poklicalo delavce, da so jo odklenili. Odpeljali so jo v njeno sobo.

Zvečer, ko je ostala v svoji sobi, jo je direktor videl in ji naročil, naj tri dni ne gre iz sobe, da je ne bi kdo videl, kajti bila je vsa otečena in podpluta od udarcev. Ona pa je še opravila svojo nalogo, odšla v hlev ter vzela mleko za prekus in odšla potem v Ljubljano.

Tisti dan so bili člani Inštituta na posvetu in ko so vprašali zanjo, jim je direktor dejal, da je odšla v Ljubljano. Tovarišica L. V. je bila deset dni v bolnišnični stališču, na eno oko ni videla več dni...

Pretekli ponedeljek pa se je oglasila v našem uredništvu in nam vsem dogodek opisala z vprašanjem, če se kaj takega sme dopustiti pri nas. Podplutva po levim očesom je bila še enajsti dan po dogodku močno vidna.

Nas pri vsej stvari končno čisto nič ne zanimajo vzroki za spor med njo in direktorjem selekcijskega posestva v Ponovičah. Vemo le, da se na tak način — z udarci — stvari ne smejo reševati, pa naj bi tovarišica še kaj takega hudega zagrešila. Tak način je nedopusten in vse graje vreden, da o humanosti niti ne govorimo in da se niti ne vprašamo, kako je to pri nas sploh mogoče, ali da se je to pripetilo celo na posvetu naše znanstvene ustanove. Podoba moralnega lika človeka, ki je zmožen na tak način urejati službene razmerja, si lahko ustvarite sami. Njegova krivda je še večja, ker nosi akademski naziv in mu tak postopek vsekar ni v čast.

Vodstvo kmetijskega inštituta Slovenije, v čigar pristojnost to posvetu spada, da pozivamo, da našim bralcem javno pove, kaj je ukrenilo, da se takti in podobni primeri in njihovim selekcijskim posestvom v Ponovičah ne bodo več ponovili, saj takšen nastop direktorja v Ponovičah prizadeva tudi ugled te priznane znanstvene ustanove.

Vlado Jarc

mih Atlantskega pakta, pa je neki dogodek: izzval hudo krizo v tem paktu in razsvetlil nekaj resnih slabosti zahodne skupnosti.

ZDA in Velika Britanija sta 14. novembra poslali Tuniziji dve pošiljki orožja. Uzaljena Francija je ogorčeno protestirala in demonstrativno zapustila zasedanje parlamentarnih delegacij Atlantskega pakta. Predsednik francoske vlade je obtožil svoje zaveznike, da so odgovorni za »razpoko« v Atlantskem paktu.

Gre pravzaprav le za 500 pušk, nekaj mitraljezov in brzostrelk. Zakaj torej tak alarm v Parizu?

Orožje, ki so ga Američani in Angličani poslali Tunizijcem, je le povod spora. Vzrok je — Alžir.

Spor, ki nov in ni izbruhnil nena-

dna. Dne 20. marca 1956 je francoski protektorat Tunis postal neodvisna država. Tunizijci pa niso pretrgali vseh stikov s Francijo. Njihov vodja Habib Burgiba sodi, da imata Tunizija in Francija veliko skupnih interesov, zato je podpisal pogodbo o »neodvisnosti« obeh dežel. Gre predvsem za obojestranske ekonomske interese, zunanjo trgovino, kulturne stike, za denarno pomoč Francije Tunisu itd. Razen tega pa je Burgiba iskren prijatelj Zahoda. Doslej se ni hotel povezati z arabskimi deželami Srednjega vzhoda, pod vodstvom Kaira, v enotno fronto. Njegov ideal je Magreb — federacija dežel Severne Afrike: Tunizije, Maroka in Alžira, Magreb bi prijateljsko sodeloval s Francijo in Zahodom.

Odnosi med Tunizijo in Francijo pa vendarle niso dobri, niti normalni. Francoske vlade se ne morejo spriznati z mislijo, da je Tunizija neodvisna. Od tod

francoska politika do te severnoafriške dežele, ki spominja na dni protektorata. Tunizijci tudj zamerijo Francozom, ker že tri leta s krvavim nasiljem zatirajo osvobodilno gibanje v Alžiru. Ljudstvo Tunizije je solidarno z Alžirci, Burgiba pa mora biti solidaren s svojim narodom.

Pogodba z dne 20. marca 1956 predvideva francosko-tunizijsko obrambno sodelovanje, vendar bi se morala francoska vojska umakniti iz Tunizije. To se pa ni zgodilo. Francoske čete, ki so v Tuniziji, se vojskujejo proti Alžircem. Francoske čnote so zasedle tunizijsko ozemlje, ki mejl na Alžir. Francoski vojski prodirajo iz Alžira v Tunizijo in tam preganjajo alžirske borec. Francozji bombardirajo tunizijske obmejne vasi, streljajo na Tunizijce, ki protestirajo proti okupaciji in vojni v Alžiru.

Burgiba je večkrat zahteval, naj se Francozji umakneje iz Tunizije. Francoski vlade so odklanjale njegove proteste in mu grozile s političnim in gospodarskim pritiskom. Letos poleti bi morala Francija poslati Tuniziji dve milijardi frankov obljubljenepomoči, toda Tunizija ji dobila ničesar.

Medtem pa sta se Pariz in Tunis sprla tudj zaradi obojestrane tunizijske vojske. Tunizija nima opreme in orožja, zato ima le 4000 vojakov. Burgiba je zahteval, naj mu Francija pošlje orožje. Francozji pa so postavili pogoje: 1) Francija mora biti edina dežela, ki bi dajala Tuniziji orožje; 2) Burgiba mora obljubiti, da orožje ne bo poslano v Alžir. Burgiba je te pogoje odklonil, ker niso v skladu s suverenostjo Tunizije.

Nekaj mesecev kasneje je prišla v Tunizijo češkoslovaška trgovska delegacija in tedaj so na Zahodu začeli govoriti, da je Češkoslovaška pripravlje-

na ponuditi Tuniziji orožje. V Washingtonu so se zball, da se ne bi ponovil primer Egipta. Svetovalci so Italiji, naj se poveže s tunizijsko vlado in ji prodra orožje. Italijani so rade volje sprejeli ameriški predlog, toda Francozi so dvignili vik in krík in italijanska vlada je umolknila.

Dne 14. novembra pa so v Washingtonu in Londonu sporočili, da so poslali Tuniziji manjše količine orožja. To sporočilo je izzvalo v Franciji veliko ogorčenje in zamajalo temelje Atlantskega pakta.

Ne gre toliko za orožje, kot za odklonev ZDA, da ne bodo več slepo podpirale francoske politike v Severni Afriki, ki ne škoduje samo Franciji, ampak vsemu Zahodu in tudi ameriškim vojskim načrtom v Evropi. Vse kaže, da se je ameriška vlada pričela zavediti, da ji njena politika na Srednjem vzhodu prinaša le težave in skrbi, zato se je potrudila, da bi pridobila simpatije v Severni Afriki in preprečila tem narodom, da bi se tesneje povežali s Kairom in morebiti celo s socialističnimi državami.

Takšnih sporov, kot je na primer huda kri zaradi ameriških in angleških pošiljk orožja Tuniziji, pa je na Zahodu vedno. In pomembno je dejstvo, da jih je vedno več. S tem pa ne nameravamo trditi, da se Američanom in Angležem ne bo posrečilo nekako oživetí Atlantskega pakta in prisliliti zahodnoevropske dežele (če ne drugače, z dolarji), da bodo sprejele vsaj glavne njihove načrte. To pa bo povzročilo novo na..etost, najbrž tudi nove spore, in kar je najhuje, škodovalo bo mednarodnim odnosom in za določen čas onemogočilo raz..orožitvení sporazum. Zato je ves mlorodni svet upravičeno zaskrbljen.

ODGOVORI NA ?

PLAČEVANJE

S. M., Ljubljana: Ali imate pravico do plače iz dobička za leto 1956, ki so jih delili v začetku tega meseca, čeprav niste več zaposleni pri podjetju? — **Odgovor:** Predvsem bi bilo prav, če bi v svojem pismu sporočili, od kdaj niste več zaposleni v prejšnjem podjetju in na kakšen način je prenehalo prejšnje delovno razmerje. Od tega namreč zavisi pravica, o kateri vprašujete. Če ste sami pravilno odpovedali delovno razmerje, potem imate do pravico, če ste bili v lanskem letu najmanj 9 mesecev neprekinjeno zaposleni v tem podjetju. Če pa je delovno razmerje prenehalo z odpovedjo podjetja, potem imate pravico do plače iz dobička za leto 1956, če je trajalo delovno razmerje neprekinjeno šest mesecev. Nimate pa take pravice, če ste podjetje samovoljno zapustili ali če ste bili kaznovani z disciplinskim odpuštom. Upamo, da boste lahko sami presodili, ali izpolnjujete pogoje za pravico do plače iz dobička za leto 1956. Toda kolikor nam je znano, niste bili zaposleni v podjetju, temveč je finančno samostojni zavod, ki ima sicer res plačevanje urejeno z internim pravilnikom. Toda v finančno samostojnih zavodih ni »plač iz dobička«, temveč se deli sklad za nagrade. Za to delitev pa ni nobenih takih pravil, ki sicer veljajo za delitev in obračun plač iz dobička pri gospodarskih organizacijah. Preden storite kakršnekoli korak, je torej priporočljivo poprej ugotoviti, kaj je prava organizacija, kjer ste bili zaposleni, ali je podjetje ali finančno samostojni zavod.

B. O., Ribnica: Ali ste lahko razen svoje redne zaposlitve kot skladiščnik po rednem osemurnem delavniku zaposleni še kot snazilka s štiriurno zaposlitvijo v istem podjetju in ali bi bili v takem primeru upravičeni do plače iz dobička po obeh zaposlitvah? — **Odgovor:** Vsakdo je lahko s podjetjem v samo enem delovnem razmerju in po sedanjih predpisih se delavcu odmerja tarifna postavka v enem samem znesku za delo, ki je predmet njegovega delovnega razmerja. Lahko opravljate tudi snazilka dela v podjetju, vendar brez pravice, da bi se vam za to delo mogla povečati tarifna postavka. Lahko boste seveda prejemali plačilo za takšno opravljeno delo. Vendar se to plačilo ne bo smatralo kot plača, temveč kot dohodek, od katerega boste morali plačati dohodnino, in ki se vam ne bo vštelo niti v osnovo za obračun nadomestila za čas dopusta niti za morebitno nadomestilo za čas bolezni. Prav tako ne more priti taka postanska zaposlitev v poštev pri obračunu plače iz dobička.

N. R., Sentlarn: Avgusta 1955. leta ste se ponesrečili pri delu in ste zaradi tega 40% invalid. Bili ste deset mesecev na zdravilju. Ko so v podjetju lansko leto delili plače iz dobička za leto 1955, so vas prezrli. Sicer ste večkrat vprašali, kdaj vam bodo tako kot ostalim izplačili to plačo. Vedno so vam obljubili, toda storili niso ničesar. Sedaj pa se izgovarjajo, da ni denarja. Zato bi radi vedeli, ali vam plača iz dobička za leto 1955 pripada ali ne in kaj bi morali ukreniti, da vam jo izplačajo. — **Odgovor:** Po zakonu o zdravstvenem zavarovanju se morajo pri obračunu plač iz dobička upoštevati tudi delavci, ki so bili sicer na bolniškem dopustu, tako kot da so delali v tem času. Glede na to imate pravico do plače iz dobička tako za leto 1955, kakor tudi za leto 1956. Pri obračunu zneska te plače vas morajo upoštevati tako, kot da ste redno delali ves čas. To se pravi, da na znesek tega plača ne sme prav nič vplivati desetmesečni izostanek zaradi zdravilja. Potemtakem nima vodstvo podjetja nič obljubljati, temveč obračunati plače iz dobička za leto 1955 in za leto 1956 in vam jih izplačati. Zavračevanje izplačila pomeni nezakonito odtrgovanje delavcu pripadajočega zasluga. Izgovor, da ni denarja, ni upoštevan. Če bi vodstvo podjetja še v bodoče zavračalo izplačilo, potem se pa poslužite tožbe z zahtevo po izplačilu plače iz dobička, ako le ne bi hotelo upoštevati vaše zakonite pravice.

INVALIDNINA

F. F., Resnik: 1954. leta ste se pri delu ponesrečili in 1956. leta so vam priznali invalidnino kot 40% delovnemu invalidu. V odločbi je bilo hkrati odrejeno, da morate priti oktobra 1957 na ponovni komisijski pregled. Toda tega pregleda še vedno ni bilo, pač pa so vam invalidnino ustavili. — **Odgovor:** Zavarovavec, uživalec invalidnine se mora sam zglasti na komisijski pregled takrat, ko mu je to odrejeno. Sami pišete, da stoji v odločbi predpisano, da morate priti na komisijski pregled. Iz vašega pisma pa sklepamo, da vi na pregled niste šli, pač pa ste čakali, da bi vas poklicali. Po zakonu o socialnem zavarovanju pa se žuivalec invalidnine ustavi izplačevanje invalidnine, če se žuivalec ne ravna po odredbah. Kot kaže, se vi niste ravnali in zato so vam izplačevanje invalidnine ustavili. Priporočamo, da se obrnete na okrajni zavod za socialno zavarovanje in da se dobro informirate, kaj je v vaši zadevi. Vsekakor bi morali dobiti tudi odločbo.

VARSTVO MATERE

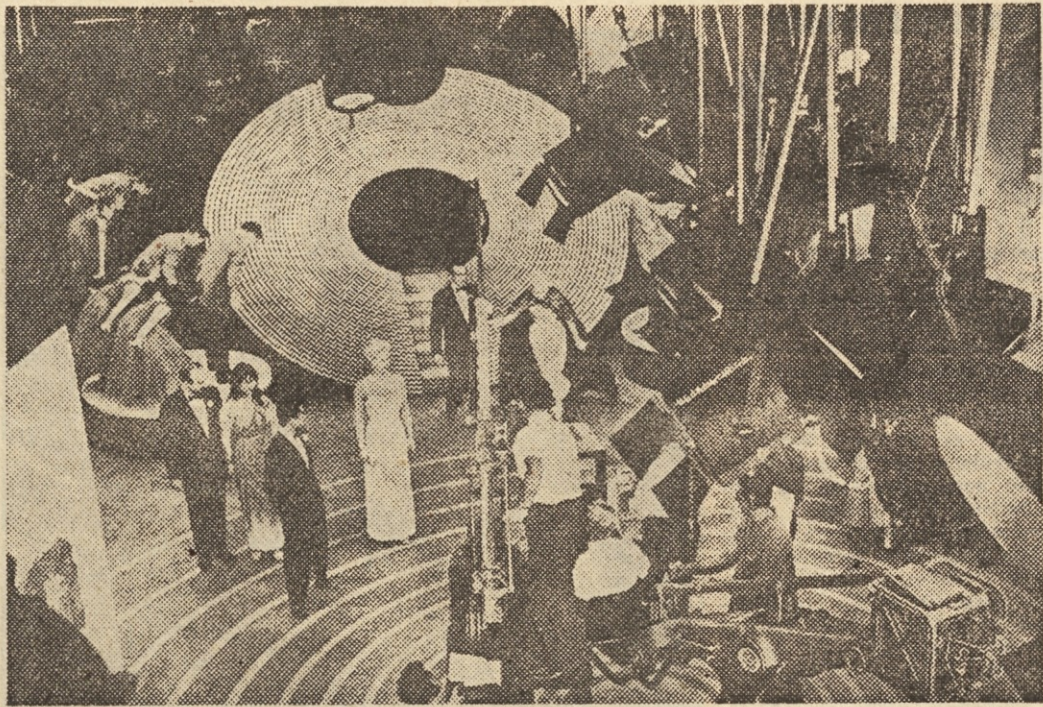
C. D., Mengeš: Nenadoma vam je umrl mož in ostali ste sami z dvojkico, ki sta stara 2 meseca. S 1. decembrom je potekel porodniški dopust in sedaj bi radi vedeli, kakšno je varstvo take matere. — **Odgovor:** Če je imel mož najmanj 5 let priznane delovne dobe ali če je mož izgubil življenje zaradi nesreče pri delu, potem imata otroka pravico do družinske pokojnine po njem. Prav tako boste še naprej prejemali za oba otroške dodatke. Če se niste v letošnjem letu izkoristili rednega letnega dopusta, imate pravico zahtevati redni letni dopust takoj po izteku porodniškega dopusta in podjetje vam ga mora dati. Kot mati imate pravico, da izkoristite pravico do skrajšanega rednega delovnega časa. To pravico lahko uživate do 6. meseca starosti otrok. Lahko pa ste te pravice deležni do 8. meseca starosti otrok, če bi takrat ugotovili zdravnik, da je tako potrebno in koristno za zdravstveno stanje in rast otrok. Če izkoristite to pravico, vam bo podjetje izplačevalo prejemke za čas dela, razliko do polnega zasluga pa vam bo kril Zavod za socialno zavarovanje. Dobra pomoč v tej vaši težavi bi bile seveda otroške jasi, kamor bi lahko svoje otroke dajali v čuvanje in oskrbo, ko bi bili vi pri delu.

OTROŠKI DODATEK

Društvo upokojevcov, podr. Sentilj v Sl. goricah: Vprašujete, kdaj pripada otroški dodatek delavcu, ki nanovo vstopi v delovno razmerje? — **Odgovor:** Delavec, ki se ponovno zaposli potem, ko je prekinil poprejšnje razmerje in je prekinitev trajala nekaj časa, mora izpolniti 12-mesečno neprekinjeno zaposlitev, da si ponovno pridobi pravico do otroškega dodatka. Pridobi pa si to pravico tudi takrat, če si z novo zaposlitvijo pridobi skupaj v zadnjih dveh letih zaposlitev v trajanju 20 mesecev.

PLAČEVANJE

K. M., Velenje: Ste 60% invalid in vprašujete, zakaj vam ne priznajo tarifne postavke po kvalifikaciji, temveč po delu, ki ga sedaj opravljate izven jame, ker za jamsko delo kot kopač niste več sposobni, ko ste se 1954. leta ponesrečili pri delu. — **Odgovor:** Velja načelo, da ima lahko vsakdo samo tisto tarifno postavko, ki je predpisana v tarifnem pravilniku za delo, ki ga delavec opravlja na delovnem mestu. Tarifna postavka se ne določa po osebah in po osebnih kvalifikacijah. Odločilno je delovno mesto. Ne moremo odgovoriti, zakaj imajo nekateri vaši delovni invalidi jamske tarifne postavke kljub temu, da ne delajo več v jami. **Odgovor** na to vprašanje lahko dobite samo v tarifnem pravilniku, ki ga pa mi ne poznamo. Kot 60% invalid dela ste invalid tretje skupine in zato imate pravico do nezmanjšane invalidnine, ki vam pripada razen plače, ki jo zaslužite in ki se vam mora obračunati po tarifni postavki, ki je določena za delo, ki ga sedaj opravljate izven jame. Če pa daje tarifni pravilnik vašega podjetja kakšne druge možnosti glede plačevanja, potem se pač ravnajte po njegovih določbah.

Jutri bodo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprli sejem radia in telekomunikacij. Toda hkrati s tem se bo slovenska televizija predstavila s prvim samostojnim programom. To bo tudi za njo trda preizkušnja, kajti v prihodnjem letu bo naša televizija začela z vsakodnevним rednim programom. Tole, kar vidite na sliki, pa je studio ameriške televizije. Upamo, da ga bomo prav kmalu primerjali z našimi domačimi studiji.

KAKO SMO PORABILI DENAR ZA POSPEŠEVANJE DELAVSKEGA TURIZMA

Ne drobimo sredstev

Lani smo zbrali skupaj 24.668.000 dinarjev dotacij za pospeševanje delavskega turizma, razvedrila in dopustovanja delavcev. Polovico tega denarja je bilo dodeljenega iz zveznih sredstev, drugo polovico pa so dali okrajni in republika. Medtem ko so okrajni sindikalni sveti porabili ves denar, ki jim je bil dodeljen, republiški odbor prijateljev prirode pri Republiškem svetu ZSS ni izkoristil petih milijonov dinarjev. Porabil je le 6.872.000 dinarjev, ker se je sradnja leto-

viških hišic v Ankaranu precej zavlekla. Okrajni sindikalni sveti pa so denar porabili takole: Ljubljana urejuje dom v Lški, za kar so porabili 4 milijone dinarjev, od tega tri milijone za napeljavo telefona in gradnjo transformatorja. Maribor je zgradil pet letoviških hišic na Pohorju, v Kranju so kupili 34 šotorov, v Celju 20 šotorov itd., medtem ko so v Trbovljah prispevali za ureditve doma na Mrzlici in bazena v Izlakah, v Kopru pa za dom na Slavniku. Za letos pa je že dodeljenih 14 milijonov dinarjev, od katerih je iz zveznih sredstev 7 milijonov, ostalo iz republiških in okrajnih sredstev. Ta denar pa je Republiški svet ZSJ za Slovenijo razdelil okrajnim sindikalnim svetom sorazmerno številu članstva.

Nekateri okrajni sveti so že sklenili, da bodo njim dodeljeno dotacijo razdelili občinskim sindikalnim svetom prav tako po številu članstva. Prav dobro se zavedamo, da tak ključ ni

najboljši in da je veliko bolje dati denar tam, kjer že nekaj delajo, saj je to jamstvo, da bo najkoristneje uporabljen, kot pa ga dati po nekem ključu, torej tudi onim, ki še sami ne vedo, kako bi ga uporabili. No, bodi kakor koli že, denar je razdeljen, zdaj gre za to, da ga čim koristneje uporabimo.

Lani na primer so vsi navallili in kupovali šotore. Nekateri so imeli malo denarja in so zato mogli kupiti le malo šotorov. Veliko vprašanje pa je, če so jih letos sploh uporabili in če niso vse leto ostali shranjeni le v neki pisarni. Za to denarja prav gotovo niso dobili.

Pri tem bi tudi tokrat opozorili na pobudo občinskega sindikalnega sveta Maribor Center, ki je z malo denarja uredil počitniški dom ob morju ter prodal ležišča posameznim podjetjem. Denar, dodeljen občinskim sindikalnim svetom naj služi torej kot osnova, kot glavica, s katero naj začno urejati počitniške kolonije, kamor bodo mogli delavci počeni na dopust.

Eifflov stolp je zrastel

Ze leta 1936 so postavili na Eifflovem stolpu prvi televizijski oddajnik. Oddajnik je bil slab, pošiljal je v zrak sliko z »definicijo 180 linij«. Leta 1937 so stari oddajnik zamenjali z novim, močnejšim. Po vojni leta 1947 so postale televizijske oddaje vsakodnevne. Januarja leta 1956 je oddajnik uničil požar. Ta je izbruhnil v vrhu stolpa in poškodoval naprave na anteni. Od leta 1951 oddaja francoska televizija z definicijo 819 linij, oddajnik pa je že nekaj let na zgradbi v podnožju stolpa. Obnovitvena dela (ki so jih morali opraviti zaradi požara) so zdaj že končana. Stolp so povečali ne brez razprave, ali bo nova antena pokvarila njegov vrh ali pa je stolp zdaj še lepši. Kaže pa, da so se Parizani privadili podaljšanemu stolpu, saj pravijo, da je kar dober.

Turistom je zelo žal, da se ne morejo povzpeti prav na vrh stolpa, saj sega podaljšek nad polniimi loki stolpa zdaj kar 40 metrov višje v nebo.

F. S.

PRVI SLOVENSKI TELEVIZIJSKI PROGRAM BODO POSREDOVALI

DOMAČI TELEVIZIJSKI SPREJEMNIKI

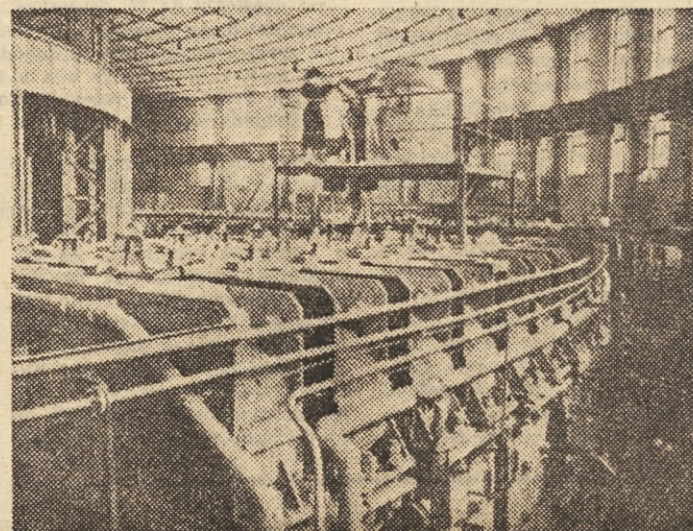
Počasi toda vztrajno se prebija slovenska televizija preko začetnih težav. Prve poizkusne oddaje, ki jih je prenašala zagrebška televizija, so uspele. Zdaj pa televizijski oddelek Radia Ljubljana pripravlja oddajo za četrt mednarodno razstavo radia in telekomunikacij, ki bo odprta 7. decembra na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Oddaje bodo v večernih urah. Njihov pomen je zlasti v tem, ker bodo oddaje posredovali doma izdelani televizijski sprejemniki. Le-te zdaj že serijsko izdelujejo »Telekomunikacije«. Naj povemo mimogrede, da podjetje obljublja, da bodo domači sprejemniki nekoliko cenejši od uvoženih, ne glede na to, da po obliki in kakovosti docela dosegajo sprejemnike tujih tovarn.

Avseniki, na programo bo oddaja »Neznani talenti« in nagradno televizijsko tekmovanje »Odstopi ali podvoji«. Med oddaje bodo vključili tudi najbolj zanimive programe nekaterih tujih televizijskih postaj.

Direktor ljubljanske televizije, tovariš Lado Pohar, pravi, da bo ta program trda, a hkrati koristna preizkušnja slovenske televizije, ki bo pričela z rednimi televizijskimi oddajami v marcu prihodnjega leta. Sedaj je že vse pripravljeno, čakajo le še na smemalne aparature. Do tedaj bodo urejeni tudi prenosni tujih televizijskih postaj in številno televizijskih sprejemnikov, ki jih je do sedaj v Sloveniji približno 400, se bo do tedaj nekoviosti docela dosegajo sprejemnike tujih tovarn.

KAKŠEN BO PROGRAM?

Pri programu bodo uporabili vse načine televizijskega prenosa od televizijskih priredb dram in oper, literarnih večerov, dnevnih poročil, prenosov športnih tekmovanj, do otroških oddaj z igrigami in lutkovnimi filmi. Na sporedu bo veseli večer z Ježkom in Spelo, Bojanom Adamičem in brati

Na sliki je protinski pospeševalec v nekem sovjetskem atomskem inštitutu.

Človeške zebre

Objavljamo odlomek iz potopisa »V deželi kraljice Sabes«, v katerem je Z. S. Zorin opisal svoje potovanje v Etiopijo. Večji del tega potopisa je posvetil pri nas še zmeraj nepoznanemu življenju na Črnem kontinentu, medtem ko je prve strani te knjige napolnil s spomini na lastna doživljanja v italijanskih zaporih med okupacijo. To zanimivo, poučno, z umetniškim darom in mestoma s humorjem napisano delo bo prihodnje leto izdala Cankarjeva založba v slovenskem prevodu.

In takrat skočiš kratko malo iz lastne kože, se kakor duh sprehodiš po postaji in zagledaš sebe v vagonu na stranišni luknji, z lobanjo, ki jo je ledeni veter prerezal na pol, z debelimi verigami na rokah. Sediš v pisani jetniški obleki, kakor nekaka človeška zebra, in čakaš, kdaj se bo začel bombni koncert in kdaj

Kadarkoli potujem z urejenimi in hitrimi italijanskimi vlaki, mi pride na misel, da smo se včasih tudi drugače vozili. Italija je imela posebne vagona za jetnike. V dobi fašizma je bila pač dežela ječ in jetnikov, zato so si morali omisliti nekaj primernega, da so jih »udobno in varno« prevažali!

Ko so nas iz zapore Castelfranco v Emiliji (kasneje so ga zavezniki zvalili z zemljo) prepeljali v zapor v »Imperiju« (blizu Genova), smo potovali zares nenavadno. Vagon je bil predeležen v ducat jeklenih celic. V vsaki celici, ki so bile podobne škafom, je bilo prostora komaj za enega zvezanega jetnika (celo tu smo bili v verigah). Sedel si na stranišni odprtini, v glavo pa se ti je ledeni dah vetra zarezoval kakor oster nož. Nitj za las se nisi mogel gaketiti ne na levo ne na desno; ure in ure si sedel kakor sardina v škafli. Da bi bila vožnja še udobnejša, so nas prevažali med najhujšim zavezniškim bombardiranjem severne Italije... Vsak pripelje na postajo in se ustavi. Naenkrat zatulijo sirene. Sledj tekanje sem in tja, kljci žena na pomoč, otroški jok. Strazarji zbežijo. Samo to slišiš, da so zmetali puške v jekleni kot vagona in potem izginili. Mrtva tišina. Tišina, tišina, tišina... Potem se oglasijo motorji letal. Otožna, sladkobna melodija stotine jeklenih ptic, v kadencah, zdaj glasnejša, zdaj šibkejša. Vlak stoji sredi postaje...

te bodo pobrali, pomešanega z mesom svojih sotrpinov oziroma sopotnikov, te nekam odnesli, strpali v kak blatni jarek brez kekršnegakoli »Prah si in v prah se povrneš...« zagrebi mirno, zavestno, gentlemenško, kulturno, kakor

se spodobijo dvatisočletni krščanski civilizaciji in dvajsetletni katoliško-fašistični kulturi. Tako se sprehaš v obliki duha okoli vlaka, okoli vagonov za človeško živino posebne vrste, po zopni zapušteni postaji, kjer ni ostal niti pes, čaka na klavnici in se tolažiš, da boš slavno poginil od blage zavezniške roke. In tedaj ti pride na misel, da bi še enkrat, poslednjič, uporabil tisto posebno luknjo v sedežu, tukaj, na tem prepovedanem mestu (»Uporaba na postaji je prepovedana«), v čast gostoljubnosti in pozornosti, s katero so te tako izdatno počastili. Spomnil sem se, da imam sosedo, Pokličem. Nič se ne oglasi.

In tako se vrstijo postaje. Prizor se ponavlja. Letala priletijo ali pa ne. Sirene zatulijo in odrinemo dalje. To traja dan in noč.

Nekje v Milanu se je alarm trikrat ponovil. Stali smo neskončno dolgo. Bila je temna noč. Vsaj tako se mi je zdelo v moji škafli za sardine. Ko sem bil nazadnj, je vsega sit, sem začel peti. Pel sem Internacionalo. Sprva tiho, potem pa z neredno glasneje. Ne vem komu sem dožanz zahvaloval za lezno pripombo nekega nejevoljnega Francoza iz sosednega »oddelka«. Ko sem prenehal peti, je na ves glas in odločno vrgel svojo vizitko tako, da se je zadrl: »Merde! Verjetno se je v njem uprla razredna zavezt in se je počutil ogroženega od boljševizma. Nisem se razlezel. V teh hudih trenutkih je pač reagiral po svoji zavesti in vesti. Po vsej verjetnosti je imel zelo prefinjeno svet, vendar je bil njegov galski humor močnejši. Hotel je, da se ve, da kontrarevolucija še živi, zavestno in borbeno, pa čeprav v verigah, čeprav na stranišni luknji, čeprav ji očito preti, da jo bodo razrgale zavezniške bombe. Odgovoril sem popolnoma mirno: »Merde, merde à vous! in začel peti marseljezo. Francoz se ni več oglašil. Verjetno ga je pomiril in udobrovoljil spomin na 1789. leto.

In tako smo prišli v imperij brez posebnih nesreč. V operativnem planu zavezniškega letalstva niso predvideli našo smrt. Zato sem zaveznikom še danes globoko hvaležen. V »imperiju« smo ostali vsega 15 dni. Malo kasneje so zavezniški tudi ta zapor »koventrizirali.«

Oglejte si

IV. MEDNARODNI SEJEM RADIA IN TELEKOMUNIKACIJ

V LJUBLJANI OD 7. DO 15. DECEMBRA 1957

Sodelujejo: ZDA, ZAPADNA NEMCIJA, ITALIJA, BELGIJA AVSTRIJA, ČEŠKOSLOVAŠKA, MADŽARSKA, JUGOSLAVIJA

Vsak dan televizijski program štirih držav — nagradna žrebanja Razstavnih prostorih ogrevani! Za obisk izkoristite 25% popust na železnici!

POP ČIRA IN POP SPIRA

Beograjsko podjetje »Avala film« je posnelo po romanu Stevana Sremca »Pop Čira in pop Spira«, istolomski barvni film, katerega je režirala Soja Jovanović.

Po Stankoviču, Matavulju, Vojnoviču, Nušiču, Kersniku, Andriču in nekaterih drugih jugoslovanskih pisateljih je prišla sedaj na vrsto tudi literarna ustvarjalnost Stevana Sremca, »po smrti Ljube Nenadovića najboljšega humorista« srbske književnosti. Ekranizacija je doživela njegovo najboljšo, hkrati pa tudi med bralci najbolj priljubljeno literarno delo.

Umetniške vrednote Sremčevega romana so predvsem jasno očitni liki, za katere je imel pisatelj izredno mnogo simpatij, pa tudi resnično okolje vojvodinske vasi, preprostost in opisovanju in odlični, v zmernem dialektu obravnavani dialogi. To je humorističen roman, v Sremcu ni osti satire, zato pa bi Sremčev roman lahko imenovali komedijo značaja.

Nobenega dvoma ni, da sta bila scenarista postavljena pred odgovorno, zelo težko nalogo, kajti odločila sta se literarno komedijo značaja prenesti v filmsko situacijsko komedijo. Mislim namreč, da je skrajno težko viliti filmskemu scenariju, ki je zgrajen na popolnoma nedinamični literarni podlogi, tisto dinamiko, ki jo sodoben film zahteva. Scenarista Soja Jovanović in Rodo Andrić sta pri adaptaciji Sremčevega romana ubrala pot, ki se jima je zdeli pri tem težavnim in odgovornim delu najmanj tvegana: zavrgla sta vse epizode in podrobnosti, ki polnijo roman, pa se zato odločila za koncentracijo zgodbe na željo obeh popadij, katero je Sremec zapisal v stavku: »A obe mamice više da ne vidiju jedna drugo nego se sekiradu, a sve zbog budućeg zeta.« — Ali sta scenarista ravnala v svojem postopku prav in ali jima je kljub njunemu dejanju uspelo ohraniti v popolnosti atmosfero Sremčevega romana? To vprašanje sodi v razpravo na drugem mestu. Mi lahko samo povzamemo zaključek takšnih

v gledališču. Praksa, ki je pogosta dandanes v filmu sploh. In če je pokazala v celotni izvedbi svojega režiserskega koncepta smisel za mero komičnosti, potem je še bolj uspela v vodstvu igralcev, ki so ji le na nekaterih redkih mestih zdrsnili iz stilizirane igre v realistično, v glavnem pa znali ohraniti in občutiti mejo, do katerih je smela segati karikatura, pa pri tem ohraniti ironijo. To je predvsem uspelo odlični Ljubinki Bobić, Milanu Ajvazu, Jovanu Gecu in Renati Ulmanski, pa tudi Severinu Bijeliću, a predvsem za čudo nekako pozabljeni Dari Calenić, ki je igrala vlogo služkinje pri popu Čiri. Posebej moramo izločiti vlogo popadije Side, ki jo je upodobila Ljubinka Bobić. Uporabila je izredno preprosta sredstva, ki pa so bila vendarle dovolj, da se je njena popadinja Sida dvignila med najbolj blesteče filmske kreacije jugoslovanskega filma. Res je, da je bila letos na festivalu v Pulju, kjer je Ljubinka Bobić dobila za svojo vlogo nagrado festivalne žirije in priznanje filmske kritike, njej zelo blizu Marija Kohn za interpretacijo svoje Rože v Hanžekovičevem filmu, toda pri podrobni analizi filmskih karakteristik ene in druge kreacije je vloga Ljubinke Bobić brez dvoma presežala kreacijo Kohnove. Po nekajletnih ugotovitvah, da naši filmi niso prinesli opazne ženske vloge, imamo letos tako vsaj dve odlični ženski igralki.

Pogosto gremo v filmski kritiki mimo scenografije, pa pri tem zanemarimo pomemben element filmskega ustvarjanja. Zaradi tega je naša filmska scenografija pogosto še v iskanju neizkušena in nefunkcionalna. Mislim, da je bila letošnja puljska nagrada Miomiru Deniču za njegovo scenografijo v filmu »Pop Čira in pop Spira« upravičena, kajti uspelo mu je v atmosfero vojvodinske vasi funkcionalno vkomponirati bidermajersko okolje, v katerem so v vsej provincialnosti zaživele figure filma. Če pomislimo razen tega še, da je film posnet v barvah, bomo morali ugotoviti, da je bil postavljen pred dvakrat zahtevno nalogo, ki jo je solidno, a predvsem funkcionalno rešil.

Film »Pop Čira in pop Spira« je prvi jugoslovanski celovečerni igrani film v barvah. Snemalac Nenad Jovičić, ki je spoznal barvno filmsko fotografijo v kratkih filmih in občutil funkcionalnost ter mesto barve v filmu — najbolj v dokumentarcu o Burmi, je tokrat imel opravka z barvnim trakom, ki ga ni dovolj poznal. Tako smo sicer dobili resda celovečerni film v barvah, ob katerem pa bi bilo prav zaradi njegove barvne komponente pisati obširno študijo o barvni fotografiji brez funkcije, o odsotnosti tistih zakonitosti barvne kompozicije in harmonije, ki jo je označil Eisenstein z linijo gibanja barve. Tu neke so verjetno vzroki, ki so pripeljali do vtisa, da pogosto gledamo lepe razglednice, ki pa niso harmonično vključene v celotno kompozicijo filma.

Film »Pop Čira in pop Spira«, ki je doživel n. pr. v Beogradu izreden uspeh in nenavadno topel sprejem pri gledalcih, si pa kaže vsekakor ogledati in tako dati priznanje tistim poštenim ustvarjalnim prizadevanjem v jugoslovanskem filmu, ki edina peljejo k uspehom in manifestaciji kvalitete. Zato vsem bralcem ogled filma iz srca toplo priporočam.

Vitko Musek

Prizor iz filma Pop Čira in pop Spira (Renata Ulmanski in Zoran Stojilković)

razmišljanj, da imamo pred seboj zanimivo rešitev, ki ji je in še bo marsikdo oporekal, pa vsebuje kljub mnogim pomislekom kvalitete, ki so omogočile uspešno realizacijo filmske zamisli.

Režiserka Soja Jovanović se seveda ni mogla in verjetno tudi ni imela namena oddaljvati od koncepta, ki ga je skupaj z Rodom Andričem zavzela kot avtorica scenarija. Po temeljitih izkušnjah z dramatičnimi Sremčevega romana v beograjskem dramskem gledališču je v svojem režiserskem postopku zavzela do značilnosti Sremčevega romana objektivni odnos in prešla literarno komedijo značaja v filmsko komedijo situacij, pa pri tem vendarle okarakterizirala posamezne značaje. To je v glavnem osem osebnosti, ki so neposredno povezane z zapletom tistega osrednjega dela Sremčeve fabule, ki je doživel filmsko podobo — namreč »spopada« dveh popovskih družin okoli mladega učitelja — bodočega zeta. In četudi se je tako scenarijski kot režijski koncept skladal v težnji po situacijski komediji, je vendarle Soja Jovanovićeva v režiji uspelo pokazati mero, ko v svojem režiserskem postopku ni vztrajala pri situacijski komediji za vsako ceno, temveč je vztrajala, kaj igralci zagrajejo resno, brez teženj po naključju, ki bi delovala prisiljeno in izumetničeno. Res je sicer, da bi bilo mogoče režiji očitati marsikatero pomanjkljivost v uporabi filmskega jezika — polemika je mogoča še ob režijsko in filmsko popolnejših delih — toda na kraju vsega bi morali priznati, da je Soja Jovanovićeva vendarle uspela ustvariti delo, ki je v nekem smislu zavzelo kot naš Clochmerle, kot filmski odmev tistega pristnega smeha, ki nam ga izvajajo strani Sremčevega romana.

Posebna odlika filma »Pop Čira in pop Spira« pa je brez dvoma celoten igralski ansambel. Ne bom se verjetno mnogo oddaljil od resnice, če zapisem, da je ansambel igralcev, ki so oblikovali glavne vloge — to je ugotovila tudi skoraj celotna jugoslovanska kritika — najboljši, kar smo jih doslej videli v jugoslovanski filmski ustvarjalnosti. Omenil sem že, da je Soja Jovanovićeva dramatičnija Sremčevega romana režirala z lepim uspehom v beograjskem gledališču. Večina je za realizacijo svojega filma uporabila igralce, ki so pod njenim vodstvom igrali že

OTROK IN KNJIGA

Poprosili smo vsem nam priljubljenega mladinskega pisatelja, tovariša Toneta Seliskarja, naj nam nekaj pove o otroku in knjigi. — Povedal nam je tole:

Ni lepšega na svetu kot otrok s knjigo v roki, pa najsi že bo ta otrok star pet, deset ali več let in najsi bo knjiga, v katero otrok strmi, slikanica, pravljica, povest, potopis ali kakšna druga. Kadar dajemo knjigo otroku v roke, ponavadi zgrešimo, ker mu damo v roke napačno knjigo. A zakaj? Zato, ker se starejši ljudje ne znamo več živeti v duhovni svet otroka. Pozabili smo že, kaj hoče in zmore otrok, ki še ne hodi v šolo, pozabili smo, kaj že ve in kaj hoče vedeti otrok v prvem in drugem razredu osnovne šole in skoraj da ne vemo več kakšen je notranji svet, denimo, dvanajstletne deklice ali dečka. Tako se zgodi, da poročimo otroku v roke mnogokrat zanj pretežko knjigo, to se pravi knjigo, ki je otrokuv nazumski in čustveni obseg ne more sprejeti v svoje srce in pamet. Otroku se s knjigo muči, se je naveliča, in ne razume — in postane nezaupljiv proti njej. Na ta način smo zagrešili hudo vzgojno napako, ki jo je težko popraviti. Pomagajmo si s primerom Levstikov »Martin Krpan«, na primer, ne more se zjeti duha predšolskega otroka. Tudi osnovna šola (štiri razrede), mu še ne bo odprla okenca v to čudovito povest našega klasika. Ker pa je knjiga lepo s slikami opremljena, jo dajo starši mnogokrat otroku, ki se je komajda naučil brniti. Kaj se zgodi? Otroku se bo mučili s črkami, oko mu bo uhajalo k slikam. Kmalu se bo utrudil, ker raca njegov razum še po vseh štirih in se bo knjige zbal, ker mu pripravila le muho. A dajte takemu otroku v roko slikanico, recimo pravljico »Janko in Metka«, v kateri se lepa slika in kratak tekst z velikimi črkami skladno dopolnjujeta, in to knjigo bo otrok bral tudi po dvakrat vse dolejš, dokler se mu razvijajoči razum ne razvije iz pravljice sveta v svet resničnih podob vsakodnevnega življenja.

Otrok in knjiga sta tako zrasla, da otrok brez knjige že tako težko živi. (Seveda, tam, kjer otrok ne more priti do knjige, živi tudi brez knjige. Toda ko stoji v šoli, in to stoji vsak otrok, se mu odpre poželenje po knjigah, ki ga pre-mnogokrat bolj vzgoje kot vse modrosti pedagogov. Prežihov Voranc mi je pravil, da je bila v njihovi bajli edina knjiga kolektor Mohorjeve družbe. Brž ko se je naučil brati, je jemal ta kolektor na pašo in ga je toliko časa prebiral, da ga je znal na pamet od prve strani do zadnje. Celotno seznan vseh far in vseh župnikov je znal na pamet. »Ta del je bil zame še celo dragocen, ker sem tako s hriba, kjer sem pasel, z umom dojemal vse kraje slovenske zemlje!« mi je dejal.)

Smelo trdim, da vžgoji dobra mladinska knjiga otroka v mnogih primerih bolje in hitreje kot starši ali pedagogi. Toda o tem kdaj kasneje! Za sedaj si ogledimo tista značilna obdobja otrokovega duhovnega in čustvenega duha, ki vežejo otro-

ka v posebnih obdobjih na posebne vrste knjig. Čudovito je obdobje otroka, ko je njegova domišljija tolikšna, da si pričara vse. Kar doseže njegov razum: navadna škatla — mu je resničen avto, punčka iz cunj — resnična živa punčka, navadna palica — resnična puška, iz peska si peče resnične pogače, dedek Mrz mu je resnično bitje iz neznanega sveta, v katerem je vse dobro in lepo itd. To je predšolska doba našega otroka, svet njegovega duha so preproste bajke. Enostavne pravljice, lepe slikanice s kratkimi verzli, ki se jih otrok zlahka nauči, so knjige za take otroke. Četudi še ne zna brati, mu je taka knjiga dragocen vir duhovnega življenja. To je obdobje, ko otrok odkriva svet okoli sebe. Če mu daš primeren knjigo, mu postane ta kompas, s katerim odkriva ta še nepoznani svet.

To obdobje otroške bujne, na-

znanske možnosti v obsežne svetove svoje namišljenosti. Zgolj pravljica mu več ne zadostuje. Če mu je bil poprej na primer zmaj izvor vsega hudega in zla, si zdaj želi za ta izvor vsega hudega resnično podobno iz življenja. Junak, ki predvsem zmagaja, želi postati sam,

knjigi samega sebe; junaštvo, zvestoba, tovarištvo, hrabrost, tudi že ljubezen, plemenitost in vse tiste vzore, s kakršnimi bi se rad sam oborožil. To obdobje traja do nekako štirinajstega leta, ko ga puberteta vsega ne prevzame in se dokončno nameri v branje posebno, individualno zanj ustrežajočih knjig.

Seveda, tega ne smemo jemati kot šablono. Kaj sem hotel s tem povedati? To, da je otroku knjiga, seveda samo dobra mladinska knjiga, prav tako potrebna ko kruh in mleko. Koliko tegob bi si starši prihranili sebi in otroku v prid, če bi v svoj mesečni proračun postavili tudi znesek za kako knjigo svojemu otroku! Toda, to velja samo za dobre mladinske knjige!

Toda, mar se lahko zgodi, da imamo danes, ko vendar sami gospodarimo s kulturo in prostvo, tudi slabe, otroku škodljive mladinske knjige? Da, dal kot predvajajo še danes slabe, za mladino prav strupene filme, tako še danes prodajamo tudi slabe mladinske knjige, kajti profitarstvo tudi na našem knjižnem trgu ni umrlo. No, naj bo tole za uvod, prihodnjic pa o dobrih in slabih mladinskih knjigah. T. S.

(Konec v prihodnji številki)

NOVI KNJIGI

Scot Walter: Quentin Dorward. Lj. Mladinska knjiga 1957, str. 424. Roman znanega, vedno popularnega pisca, čeprav so bila njegova dela napisana pred 150 leti. Prizorišče tega zgodovinskega romana ni Škotska in Anglija, temveč Francija sredi polovice XV. stoletja, ko je kralj Ludvik XI. napačil vse gile, da bi ukrotil svoje oblastnega, trmastega vazala, burgundskega vojvodo Karla Drznega. Bojevitni popotni vitez in lokostrelc Quentin Dorward, ki je glavni junak romana naš še vedno prevzame in očara.

Ana Wambrechtsammer: Danes grofje celjski in nikdar več. Prevedel dr. Niko Kuret. Izdala Založba Obzorja, Maribor, 1957. Avtorica je napisala ta zgodovinski roman po pripovedovanju Bertholda Apreharja, ki je videl rast in propad celjskih grofov. Po umetniški moči in pripovedovanju je delo podobno Tavčarjevi Visoki kroniki.

Nezakonska mati

Kaj pa je tebe treba bilo, dete ljubó, dete lepó, meni mladi dekletí neporočeni mamici? —

Oča so kleli, tepli me, mati nad mano jokáti se; moji so mene sram'vali se; tuji za mano kazáli so.

On, ki je sam bil ljubi moj, on, ki je pravi oča tvoj, šel je po svetu, Bog ve kam; tebe in mene ga je sram!

Kaj pa je tebe treba bilo, dete ljubó, dete lepó! Al'te je treba bilo al'ne, vendar presrčno ljubim te.

Meni nebo odprto se zdí, kadar se v tvoje ozrem oči, kadar prijazno nasmejaš se, kar sem prestala, pozabljeno je.

On, ki ptice pod nebom živi, naj ti da srečne vešale dni! Al' te je treba bilo al' ne, vedno bom srčno ljubila te.

3. decembra 1800 je bil v Vrbi rojen največji slovenski pesnik France Prešeren.

Nezakonska mati je ena najlepših Prešerovih pesmi. France Levstik jo je imenoval izpoved ljubezni in vere v življenje preganjane nezakonske matere. France Prešeren je v tej kot tudi v ostalih pesmih rušil vse nečloveške in preživle navade in predsodke družbenih odnosov takratne dobe.

ivne domišljije le počasi prerasta v svet resničnosti, zlasti, ko se otrok nauči brati. Čeprav je za otroka spoznavanje črk, besed in stavkov silen dogodek v procesu njegovega duhovnega razvoja, bo še vedno rad brodil po svetu pravljice, zlasti v prvem in drugem razredu. Vendar v tem obdobju pravljice niso več le za resnične pojave življenja, a to tako, da daje otroška domišljija tem resničnim pojavom življenja še ne-

namesto zmagja si zbere hudobnega razbojnika ali celo človeka iz neposredne svoje okolice.

Od tretjega do četrtega razreda pa bajke in pravljice počasi izginjajo. Otroški duh je, obogatel prav zaradi njih, dozrel, da si izbira iz resnične življenja svoje vzore v junakih, ki so resnično živeli (Robinzon, indijski poglavar, plemeniti morsk razbojnik, hraber partizan itd.) In ko se končno umiri, prične iskati v

Ivan Cankar:

DOBROTNIK

11. decembra bo minilo 29 let, odkar je umrl doslej neprekosljivi slovenski pripovednik Ivan Cankar. Objavljeno delo je samo droben biser v zakladnici umetnin, v katerih je ta stebel slovenske moderne bičal in razgaljal moralno izpriženost, filistrstvo in omejenost meščanske sredine in se boril zoper nasilje — za delovnega človeka.

V prostornem vrtu je zbrano mnogo gospode. Tako blaževodni gospod Poprtnjak, predsednik »dobrodelnega društva«, Gospod Poprtnjak je rdeč kakor paprika, a okrogel kot vinski sod. Ravno taki so vsi drugi gospodje, kakor n. pr. gospod Skilec, tajnik »dobrodelnega društva«. V ozadju vrta je oder za govornike, a pod drevjem so postavljene mize, okrog katerih sede družtveniki, a okrog nobene več kakor štirje; kvečjemu bi se spravil še kak potegmljen pisar med te ogromne, svetle kopice. — Ob plotu preže berači, stare ženiče in raztrgani otroci.

»Mir, mir, gospod Skilec ima besedo!«

Gospod Skilec vstane počasi, brše si pot s čela, vzdahne

dvakrat, trikrat ter leze z velikimi koraki na oder. Vsi gospodje se obrnejo na ono stran, kjer se odključuje gospod Skilec.

»Gospoda moja, zbrali smo se danes, da proslavimo dostojno — kaj, bratje moji? — petletni obstanek našega društva. Neizmerno sladek občutek me obide pri teh besedah, kakor bi pil n. pr. pravo, najboljšo plzensko pivo ali šumečega šampanjca. Kolikšnega pomena je naše društvo za vse mesto, za vsa dobovina, za ves svet!... Ali se ne knji srce človeku, ko vidi toliko uboge, lačnega, polnatega ljudstva?«

Tu se čuje od vseh strani: »Mir, mir... potepnil... Tak lenuh s praznim žolodcem sevé ne razume krasnega govora!«

Poslušalci ob plotu so se jeli suvati in drenjati, zato tako grmi namje.

Skilec nadaljuje:

»Rad bi govoril dolgo, prijatelji moji, a grdo vedenje nepoklicanih gostov mi to zabranjuje. Zato preidem takoj h glavni stvari. Gotovo mi vsak priredi, da ima največje zasluge za naše društvo gospod predsednik. On je bil prvi, kateri nas je opozoril na veliko uboštvo v našem mestu; on je začel nabirati mile darove, da se temu kolikor mogoče odpomore; on je prvi sprožil misel o društvu. Zato, gospoda moja, zato predlagam, da se za sklad, kateri znaša okrog tisoč kron, napravijo doprnsa soha gospoda predsednika... Slava mu!«

In od vseh strani grmi: »Slava, slava! Zadovoljno se smehlja gospod Poprtnjak, zadovoljnost mu tiči v lepem, višnjevkastem nosu, na svetlem obrazu, v skritih očeh. Dvigne se, vzame v roko čašo piva in spregovori:

»Prijatelj moji, zahvalim vas vse za čast, katere po svoji pameti nisem vreden. A naš smoter prijatelji, naš smoter je glavna stvar — živeti torej siromak!«

»Najbrž je res, saj imajo vsi tako prijazne obraze.«

»Posebno tisti, ki mu pravijo 'gospod predsednik'.«

»Dober človek je gotovo.«

»Jutri grem k njemu.«

»Jaz tudi!«

»Jaz tudi!«

II.

Gospod Poprtnjak sedi v svoji sobi. Prijeten polsaneč mu ziblje mornje misli. Začuje se lahko, prav lahko trkanje. Poprtnjakove oči se polagoma odpirajo; stoli, miza, stene se zavrtje parkrat v kolobarju, in naenkrat, kot bi padla z neba, mu leži pred očmi soba v pravi, resnični podobi. Trkanje se ponavlja.

»Oh, za vraga, kdo je neki? zavzdihne gospod Poprtnjak ter caplja k durim.«

»Za božjo voljo, kaj pa hočeš? — Fej, kako smrdi po gnojju; poberi se vendar!«

Tako kriči gospod Poprtnjak ter poskoči dva koraka nazaj. Na pragu stoji sesušen stavec, zgubanih lic in košenih rok. Obleda mu je zakrpana na vseh mogočih krajih.

»Dobrotljivi gospod — «

»O, slej ga suroveža, ali si še tukaj; kdaj sem ti že rekel, da pojdi!«

»Oh gospod, da bi vi vedeli, kakšno je moje uboštvo.«

Tu vzkripi Poprtnjakova jeza; z obema rokama sili prišleca čez prag ter zaloputne vrata za njim. Čez kakih pet minut se

vrata polagoma odpirajo in zopet zapirajo. Zunaj šepetajo razni glasovi:

»Jaz grem prvi; počakajte pred vrati.«

»Ne tako, jaz pojdem!«

»Veste kaj, pojdim skupaj!«

»Seveda, in potem odidem vsi prazni.«

»Torej pustite, da grem jaz!«

»Zakaj pa ravno ti?«

Vrata se odpro in eden drugega poriva v sobo.

Tu so sključene ženiče z razoranimi obrazji in molki za pasom; stari različno pokvečeni.

»Za Boga svetega, kaj hočete?«

»Gospod milostljivi, prosimo vas mlodara!«

»O, vi potepuhi, kaj vam je, da me tako napadate? Ali vam ni dosti, da se je ustanovilo društvo vam v prid?«

»Ali gospod milostljivi, mi nisimo dobili ničesar.«

»Torej, tako ste hvaležni, da se kdo za vas briga, vi sleparji!«

»Ali mi smo tako v potrebi, gospod!«

»To je redarstvo v našem mestu! Poberite se! Takoj!«

Odrine jih na mostovž in po stopnicah.

»Mina!«

»Milostljivi gospod!«

»Če kdo pride, kak razcapanec, reci, da me ni doma; zapomni si!«

Gospod Poprtnjak leže spat na divan in zadremlje. —

DELAVSKO UPRAVLJANJE PO SVETU

Izkušnje delavskih svetov na Poljskem

Na Poljskem imajo delavsko upravljanje dobro leto dni. Vseh delavskih svetov je 4316. To pomeni, da so uvedli delavsko upravljanje v nekaj manj kot polovici podjetij; teh je skupno 10.800. V organih delavskega upravljanja je 75.000 ljudi, od tega okoli 45.000 dela neposredno v proizvodnji. Taki so uradni podatki. Na poti po Poljski sem se pogovarjal s člani petnajstih delavskih svetov, to pa je v primerjavi s 4316 delavskimi sveti tako malo, da bi bilo kar preveč korajžno karkoli sklepati na osnovi teh srečanj. Iz obiskov in razgovorov z nekaterimi političnimi in gospodarskimi funkcionarji pa je vendarle mogoče opozoriti vsaj na nekatere značilnosti.

Neposredna primerjava z našim delavskim upravljanjem bi bila najbrž precej tvegana stvar. Ne morda zaradi tega, ker bi služili delavski sveti na Poljskem drugemu cilju kot pri nas, marveč zaradi zelo različnih pogojev. Pri nas je bilo še letos eno glavnih vprašanj, kako okrepiti in razširiti materialno bazo delavskega upravljanja. Toda če primerjamo materialno bazo delavskega upravljanja pri nas in na Poljskem, se le zdi, da sem se že v osnovi napačno lotil problema. Predvsem sta tu zelo različna gospodarska sistema. Na Poljskem — iz izjemo 47 podjetij, v katerih izvajajo tako imenovane eksperimente — v celoti velja gospodarski sistem, ki ga označujemo kot administrativen, centralistični, sistem, v katerem iz enega centra planirajo vse. Plan ali ministrstva odločajo o količini, vrsti in cenah produkcije itd. Telega sistema najbrž ni treba razlagati, saj smo ga imeli priložnost spoznati sami pred let 1950. Poudariti pa je treba, da pri nas nikoli nismo tako dosledno izvajali centralizma. Druga razlika, ki onemogoča primerjavo z našim delavskim upravljanjem, pa je pomanjkanje vsake zveze med podjetjem in lokalno skupnostjo, ljudskim odborom. Podjetja na Poljskem praktično nima prav nobene zveze z ljudskim odborom — razen pri gradnji stanovanj — in je v vsem povezano direktno z ministrstvom. Vsi nižji organi oblasti so od industrije povsem ločeni. Stvari se v zadnjem času nekoliko popravljajo, toda v samo bistvo sistema še niso prodrlje. Tretja razlika pa je v dejstvu, da so delavski sveti na Poljskem zaenkrat še edina oblika samoupravnih organov, da tam ni sistema, ki se pri nas začelja v tovarni in se širi preko zborov proizvajalcev, svetov itd. Seveda ne gre zanikati ljudske oblasti, toda ljudski odbor v mestu s 150.000 prebivalci je v sedanjem sistemu manj samostojen kot naš občinski odbor pred uvedbo komun. Razlike so torej ogromne in se je zaradi tega treba živjeti v poljske razmere in v njihov sistem in s tega gledišča spremljati delo delavskih svetov.

Morda ne bo odveč navesti po tem uvodu nekaj osnovnih značilnosti njihovega zakona o delavskih svetih. Zakon pravi, da lahko ustanovijo delavske svete v državnih, industrijskih in gradbenih podjetjih ter na kmetijskih posestvih, če se za to odloči večina zaposlenih. Delavski svet dela na osnovi zakonskih predpisov in nalog narodnega gospodarskega plana, skrbi za razvoj podjetja, povečanje proizvodnje, zmanjšanje stroškov, izboljšanje kakovosti izdelkov, skrbi za delovne pogoje itd. — Glavne pravice delavskega sveta pa so, da predlaga letni plan, odloča o letnem planu podjetja na osnovi narodnega gospodarskega plana, odloča o operativnih planih podjetja, o strukturi in organizacijski shemi podjetja, o pogojih razvoja, o usmeritvi proizvodnje, racionalizacijah, storilnosti, zaščiti in higieni dela, varčevanju z materialom itd. Prav tako delavski sveti ocenjuje dejavnost podjetja ob zaključku bilanc in odločajo o delitvi dobička ter o delitvi sklada, s katerim razpolaga kolektiv. Delavski svet mora imeti najmanj dve tretjini delavcev. Tako pravi zakon. V podjetjih pa so ob ustanavljanju prvih delavskih svetov hoteli iti mnogo dlje. Pred menoj je prvotni tekst statuta državne tovarne FSO iz Varšave (Fabryka Samochow Osobowich). V tej tovarni osebnih avtomobilov so imeli pred sprejemom zakona med drugim v statutu delavskega sveta tudi take določbe: člen 23, pravi, da plenum delavskega sveta sprejema in daje odpoved direktorju, njegovim namestnikom in glavnemu knjigovodji... Člen 40: »Prezidij delavskega sveta lahko zavrzi

vsako odločbo direktorja, če meni, da presegajo njegove pristojnosti ali pa ni v soglasju z obveznimi predpisi. Na odločbo Prezidija... se direktor lahko v teku treh dni pritoži na plenum delavskega sveta. Odločitev plenuma je dokončna.« Ali pa člen 45: »Direktor, njegovi namestniki in glavni knjigovodja ne morejo biti člani delavskega sveta.« Takih in podobnih iskanj je bilo v začetku veliko in pri nas so bile informacije čisto precej površne. Tako je bilo na primer pri nas precej razširjeno mnenje, da delavski sveti na Poljskem v resnici nastavlja in odstavlja direktorja. Takih pravic pa tamkajšnji delavski svet nima in jih najbrž še lep čas ne bo imel.

Morda bi bilo zanimivo prikazati, kako dela in s kakšnimi vprašanji se srečuje delavski svet v tako imenovanih eksperimentalnih podjetjih. Teh je na Poljskem 47, so pa prav gotovo najbolj zanimiva, in to iz dveh razlogov: v njih preizkušajo nov gospodarski sistem, imajo večjo samostojnost kot druga podjetja in delavski svet lahko v resnici pride do veljave. Kot primer naj uporabim dve taki podjetji: Kemični kombinat in Dvoryh pri Oswieciemu in ladjedelnico v Gdansku.

Kemični kombinat v Dvoryh je bil imenovan za poskusno podjetje, zato se je njegov delavski svet znašel v posebnem položaju. Kar zadeva napore za preizkušanje novega gospodarskega sistema, so menda v tem podjetju poželi največje uspehe. To je nekdanji kombinat I. G. Farbenindustrie, ki je bil leta 1944 porušen in po vojni ponovno zgrajen. Direktor kombinata, inženir Olszewski, je član Ekonomskega sveta pri predsedstvu vlade.

Pred Oktobrom in pred uvedbo eksperimenta je bil kombinat eno samo podjetje. Tako kot povsod, je bila važna samo s planom predpisana količina in vrsta proizvodnje. Nič se ni vodil točnega pregleda nad stroški proizvodnje, nad rentabilnostjo posameznih obratov itd. Kaj smo naredili ob začetku eksperimenta? pripovedujejo tovariši iz kombinata, »podjetje smo razdelili na osem samostojnih obratov, na obrat sintetičnega bencina, karbida, klora, poliklorvinila, sintetičnega kavčuka, pleksiglasa, termocentralo in mehanični obrat. V vsakem obratu smo uvedli posebno knjigovodstvo in uveljavili načelo, da si obrati med seboj prodajajo polizdelke in da lahko kupujejo surovine tudi drugje, če so tam ugodnejši pogoji in cene kot v kombinatu. Znotraj našega kombinata poslujemo do dela po načelu rentabilnosti. Seveda imamo tudi skupno knjigovodstvo, predvsem za kontrolo učinka posameznih obratov.«

To je le eden prvih ukrepov delavskega sveta v tem kombinatu. Dodati je treba, da je to originalna zamisel delavskega sveta in da tako organiziranih podjetij na Poljskem še nimajo. Po uvedbi take organizacije pa so šli še naprej.

(Nadaljevanje prihodnje)

Novo delavsko naselje v Poznanju.

Neodvisna Gana, mlada afriška država, postaja vzor in spodbuda številnim afriškim narodom, ki še živijo pod jarmom kolonializma. — Na sliki: Volitve v nekdanjem britanskem Togu, ki je sedaj ena izmed pokrajnin neodvisne Gane.

AMERIŠKO SINDIKALNO GIBANJE PRED NOVO PREIZKUŠNJE

Proti korupciji in gangsterizmu

DNE 4. DECEMBRA SE JE V ATLANTIC CITYJU ZAČEL KONGRES AMERIŠKE SINDIKALNE ORGANIZACIJE AFL-CIO. NA KONGRESU NAMERAVAJO AMERIŠKI SINDIKALNI VODITELJI KONČNO POTRDITI SPORAZUM O ZDRUŽITVI AMERIŠKE FEDERACIJE DELA IN KONGRESA INDUSTRIJSKIH ORGANIZACIJ, OBE NEM PA RAZPRAVLJATI O NOVIH PROBLEMIH, KI STOJE PRED ZDRUŽENO AMERIŠKO SINDIKALNO CENTRALO.

Ameriška federacija dela (AFL) in Kongres industrijskih organizacij (CIO) sta se združila decembra 1956. Od tedaj je minilo leto dni, oziroma leto preizkušnje, v katerem so sindikalni voditelji skušali odpraviti notranja nasprotja in od strani administrativne težave, ki jih je povzročila združitev. Kongres v Atlantic Cityju naj bi razglasil začetek novega obdobja v dejavnosti ameriških sindikatov.

Toda perspektive niso nič kaj rožnate in novo obdobje ne obeta velikega dobrega. Ameriški sindikalnemu gibanju spet grozi razcepitve. Sindikat prevoznikov, eden največjih strokovnih sindikatov v ZDA, ki ima nad 1.400.000 članov, se pripravljajo, da bo zapustil AFL-CIO.

Marca letos je posebna komisija ameriškega senata raziska-

la finančno poslovanje sindikata prevoznikov in obtožila nekatere njegove voditelje, da so se ukvarjali s korupcijo in si prisvajali sindikalni denar. V afero je bil zapleten predvsem predsednik sindikata prevoznikov Dave Beck, ki si je med drugim kupil s sindikalnim denarjem tudi razkošno vilo. Vodstvo AFL-CIO je Becka odstranilo, toda s tem problem ni bil rešen. Predsednik sindikata prevoznikov je postal Jimmy Hoffa, bivši podpredsednik tega sindikata, o katerem govore, da je tesno povezan z ameriškim podzemljem.

Vodstvo AFL-CIO je storilo vse, da Hoffa ne bi bil izvoljen. Zagrozilo je celo, da bo izključilo sindikat prevoznikov, če ga bo vodil Hoffa. Toda grožnje niso zalegle. Hoffa in njegovi prijatelji so uprizorili volitve in si prilastili vodstvo sindikata prevoznikov. Zato se nekateri voditelji AFL-CIO (zlasti podpredsednik Reuther) zavzemajo, naj kongres izključi sindikat prevoznikov iz združenega sindikata. Drugi pa nasprotujejo izključitvi, češ, da bi povzročila ostre spopade, iz katerih bi se utegnila razviti sindikalna vojna, ki bi ogromno škodovala sindikalnemu gibanju in tudi proizvodnji. Če bi na primer prevozniki začeli stavkati, bi mnoga mesta ostala brez hrane, proizvodnja pa bi se močno znižala.

Hoffa se ne namerava podati brez boja. V blagajni ima 38 milijonov dolarjev, s katerimi lahko vzdrži še tako dolgotrajen boj. Razen tega pa ima prijatelje tudi v sindikalnem vodstvu, ki ga zagovarjajo.

Evropski socialisti v Alžiru

Posebna informativna misija Socialistične internacionale, ki jo vodi norveški socialist John Sannes, je odpotovala iz Pariza v Alžir z nalogo, naj prouči ravnanje francoskih kolonialnih oblastj z alžirskim prebivalstvom.

Položaj je izredno napet. Izvršni odbor AFL-CIO mora nekaj storiti, da bi delavcem dokazal, kako preganja korupcijo in gangsterizem v sindikalnih vrstah. Zaenkrat je začasno odstavil vodstvo sindikata prevoznikov. Sedaj čaka, kako se bo končala preiskava Hoffine dejavnosti. Mož je namreč obtožen kriminala in raznih nepravilnosti. Če ga bodo zaprli, bodo voditelji AFL-CIO problem lažje rešili. Če pa se bo izmazal, kar v ZDA ni tako težko, bo

V Keniji, britanski koloniji na vzhodni afriški obali, so kolonialne oblasti zaprele v koncentracijska taborišča 14.000 domačinov, ki se zavzemajo za neodvisnost svoje domovine. — Zaprte Kenijce vodijo k zasiljanju.

morebiti prišlo tudi do izključitve sindikata prevoznikov in do številnih nevarnih zapletljajev, ki bi jih izključitev utegnila povzročiti.

Vendar ne gre samo za Hoffo in njegov sindikat. Takšnih primerov je precej v skoro vseh ameriških sindikatih. Hoffa in njegovi prijatelji so na čelu gangsterizma in korupcije. Njihova odstranitev bi zadala prvi resnejši udarec gangsterjem in pokvarjenim tipom v vrhovih strokovnih sindikatov ter olajšala boj proti škodljivcem v vseh sindikatih.

Na kongresu v Atlantic Cityju pa seveda ne govore le o Hoffi, ampak tudi o pomembnih problemih sindikalnega gibanja, kot so na primer avtomatizacija, boj za višje realne mezdne, ukinitve Taft-Hartleyjevega zakona itd. Hoffa je le grozeč oblak, ki obeta nevihto

Stavka v Sidneyju

V sidneyskem pristanišču je zaradi stavke ustavljeno nalaganje in razkladanje 32 ladij. Sindikalni voditelji napovedujejo, da bo do konca tedna prenehalo vse delo v pristanišču.

Tunizijci bodo kaznovali izdajalce

Tunizijski predsednik Habib Burgiba je pred dnevi izjavil, da bo tunizijska vlada kaznovala vse Tunizijce, ki so v obliki osvobodilnega gibanja za neodvisnost sodelovali s francosko upravo. Tunizijski zakon o kršitvi narodne časti se nanaša na obdobje od leta 1951, ko so francoske oblasti prekinitve pogajanja s Tunizijo, zaprle veliko število nacionalnih voditeljev in ko se je začelo osvobodilno gibanje za neodvisnost Tunizije. Francoska vlada je protestirala proti tej odločitvi tunizijske vlade, toda Habib Burgiba je njen protest zavrnil.

Upor v Kamerunu

Iz Kameruna poročajo, da je v tej afriški deželi izbruhnil upor proti francoski kolonialni vladavini. Uporniki vodijo prepovedana Nacionalna zveza, ki zahteva popolno neodvisnost Kameruna. Uporniške skupine napadajo policijske postaje in urade francoske administracije. Poročajo, da so imeli na francoski strani doslej že nad sto mrtvih.

Kamerun, ki je pravzaprav skrbniško ozemlje OZN, so preteklega leta razglasili za avtonomno državo v okviru Francoske unije. Nacionalne skupine pa so se uprle tej

novi obliki kolonizacije Kameruna. Francozi so tedaj aretirali nad deset tisoč domačinov in jih zaprli v koncentracijskih taboriščih.

Vodja upornikov Ruben Im Niobe je zavrnil ultimatum francoske visokega komisarja, v katerem ga poziva, naj se preda. Uporniki nadzorujejo področje, na katerem živi nad 100.000 ljudi.

Za osvoboditev Cipra

Grški odbor za samodoločbo Cipra je objavil razglas, ki ga je podpisal vodja ciprške odporiške organizacije EOKA Digenis. V razglasu je rečeno, da se bodo Ciprčani borili za svoje pravice v Združenih narodih, če pa bo glas močnih zmagal nad pravico, bodo začeli vsesplošno vojno z geslom: »Vse ali nič!«

Mesto je rdeče

V spomin na oktobrsko revolucijo in na tiste jeseniške ljudi, ki so se je udeležili. Po pripovedovanju Franceta Mežka napisal Miha Klinar

— Veste?
— V mestu je okrog pet sto vojakov, gospod polkovnik!
— Pet sto vojakov? Zanesljivih? — je hotel vedeti polkovnik.
Poročnik ni vedel, kako naj odgovori. Rad bi odgovoril, da so zanesljivi, a je dobro vedel, da niso bili. Ali bo resnica, če jo pove, priznava polkovniku ugajala? Morda mu ne bo in poročnik bo izgubil komaj pridobljeno zaupanje. Polkovnik ga bo imel za črnogleda. Potem...
Ivan Ivanovič je prišel v zadrego. Polkovnik je to opazil.
— Povejte, kakor je, Ivan Ivanovič. Vem, da mnogi vojaki niso zanesljivi, — je rekel.
— Zal, res! Niso vsi zanesljivi, gospod polkovnik. Trdno zanesljivih je morda okrog sto. Ti so razdeljeni po desetinah, tako da obvladajo položaj. Večinoma sami junckerji!
— Zalostno, — je zaskrbjeno rekel polkovnik.
— Da, žalostno, gospod polkovnik! Raje bi vam poročal, da so vsi zanesljivi, — je pritril poročnik.
— Cenim vašo resničnost, — je rekel polkovnik... — Pomagati si ne moremo! In koliko, cenite, je v gozdovih rdečih?

— Mislim, da jih je manj, kakor nas, — je odgovoril poročnik... — In tudi orožje ne morejo biti vsi, kajti celo mi smo na slabem z orožjem in s strelivom. Močan napad rdečih bi zdaj le še s težavo odbili.
— Me vesel, — je rekel polkovnik.
Poročnik ga je začuden pogledal.
— Me vesel, — je popravil polkovnik, — da so po vaše rdeči še na slabšem in da sem naletel ob svojem prihodu na vas, poročnik, ki ste tako dobro poučeni o položaju...
In da bi zabrisal nezaželene učinke prvega stavka, je preokrenil pogovor na nepomembne stvari.
— Menda je bila tu včasih tovarna alcohola? — je vprašal.
— Da, gospod polkovnik! Pred vojno! Po izbruhu vojne pa so delavce poslali na fronto. Od taktar ne obratuje več.
— Škoda! Drugače bi danes lahko pili! — je obžaloval polkovnik.
— Lahko vam postrežem in v čast mi je, da vam lahko izročim iz skladišč še okrog dve sto tisoč veder različnega žganja...
— Dve sto tisoč veder? — se je začudil polkovnik.
— Da! Vsa skladišča še niso prazna. Polkovnik se je čudil.

— Take količine bi bil vesel vsak armadni preskrbovalec, — je rekel... — Zdi se mi, da o teh količinah višjemu štabu nihče ni poročal?
Poročnik je molčal. V sporazumu s starostjo in z nadrejenimi so zalogo prikrili. Tudi ljudje v mestu niso vedeli zanj. Samo vojaki so jo slutili, ker so se starešine najraje mudile v tovarni. Zato je bilo poročniku žal, da je tako nepredvidno odkril polkovniku skrivnost, a se je pomiril, ko je polkovnik rekel:
— Če nimamo municije, imamo vsaj vojaške »morale« dovolj! Bi mi ne postregli s kozarcem?
— Če mi ukažete, gospod polkovnik? Prav rad!
— In mojim ter vašim vojakom seveda tudi?
— Če ukažete, gospod polkovnik?
— Da. Ukazujem. Mojim in vašim! Naj se spoznajo in pobratijo med seboj!
Poročnik je izpolnil ukaz. Zunaj je zavladalo veselje.
Poročnik je dal poklicati svojega pribočnika in mu nekaj tiho ukazal.
— Razumem, gospod polkovnik! — je rekel pribočnik z nekoliko tujim naglasom, da ga je poročnik začuden pogledal.
Polkovnik je to opazil.
— Slišite, poročnik, — je pokliceal poročnika, ki je ogledoval polkovnikovega pribočnika. Znan se mu je zdel, kakor da bi ga že videl. A kdaj in kje, se ni mogel spomniti.
— Slišite, poročnik, — je ponovil polkovnik... — Rad bi spoznal vaše najzanesljivejše ljudi. Bi mi jih predstavili?
— Prav rad, gospod polkovnik!

— Potem jih povabite sem!
Poročnik je odhitel in izpolnil polkovnikovo zahtevo. Vrnil se je z dvajsetimi, najbolj zanesljivimi, ki so držali na vajah nezanesljivi oddelke poročnika Ivana Ivanoviča Kuzmina.
— Cast mi je, gospod polkovnik, da vam lahko predstavim hrbenico svojega moštva, — je začel poročnik predstavljati svoje.
Medtem ko se je poročnik mudil zunaj, je polkovnik naročil svojemu adjutantu, naj pokliče trideset njegovih. Pravkar so se začeli gnesti v poročnikovo pisarno.
— In to so moji! — je ponovno vzkliknil polkovnik... — Zdaj pa žganja, poročnik, da si napijemo!
— Malce tesno je tu, — je rekel poročnik.
— Imate kak večji prostor? — je vprašal polkovnik.
— Tu, v tovarni je dovolj prostora in uredili smo si pravo restavracijo, — je ponosno poročal poročnik.
— Odlično, potem peljite najine najboljšje tja! Jaz pridem takoj za vami! — je rekel polkovnik.
Soba se je spraznila. Ostala sta le polkovnik in njegov pribočnik.
— Ali je vse pripravljeno? — je rekel prvi.
— Vse.
— V redu.
— In poveljstvo mesta?
— Dal ga bom povabiti sem. Vi pa mu pripravite sprejem nedaleč od tu.
— Razumem, — je rekel pribočnik.
— Potem...
Poročnik se je vrnil in pretrgal pogovor.
— Gospod polkovnik, čakamo vas!

— Takoj, takoj, gospod poročnik! Počakajte tu! — je rekel pribočnik.
Polkovnik in poročnik sta odšla v restavracijo, ki si jo je bil mojstrsko uredil poročnik. Polni kozarci in vrči žganja so bili že na mizah.
— Prijetno je pri vas! — je rekel polkovnik, šel na mesto, ki ga je čakalo in nazdravil vojakom.
Dvignili so čaše in izpilili do dna. Vojni po žganju in potnih telesih je napolnjeval prostor. Natočili so si nove čaše, nato pa si natakali, kakor je kdo sam hotel.
— Dober človek, tale polkovnik, — so govorili.
— Dober človek, — je mislil poročnik.
Pili so. Glasen pogovor je s svojo bučno mrmrajočo melodijo napolnil prostor.
— Močno žganje, — je rekel polkovnik.
— Postregel sem z najboljšim, — se je pohvalil poročnik.
— Zal, da bom moral sedaj na poveljstvo, — je obžaloval polkovnik in hotel vstati. Nato pa, kakor da se je premislil: — Sicer pa bi lahko gospodje prišli sem. Svidenje bi lahko nekoliko popraznovali v vaši sobi.
— Da, gospod polkovnik! — je rekel poročnik in mislil, da se je polkovnika oprilelo žganje. Hitro ga čutil. Ni ga vajen, je mislil Ivan Ivanovič.
— Potem pošljite sla! — je ukazal polkovnik in odšel s poročnikom v pisarno, kjer je še vedno čakal polkovnikovega adjutanta.
Šel je prišel. Bil je neki vitki podoficer.
— Pojdite k vojski, — je polkovnik ukazal pribočniku... — In zapite, da se ne opijejo. Poročnik je pravkar odpravil sla.